

ČESKÁ ŽENA

ČASOPIS VĚNOVANÝ ČESKÝM KATOLICKÝM
ŽENÁM A DÍVKÁM V AMERICE.

ROČ. (VOL.) XXVIII. 9. KVĚTNA (MAY) 1936.

ČÍSLO (NO.) 824.

Adresa: "ČESKÁ ŽENA", 1611 South 11th St. ST. LOUIS, MO.

Česká Žena

Published Weekly
Devoted to the interest of Czechoslovak
Catholic Women in America.

Published by the
BOHEMIAN LITERARY SOCIETY
of St. Louis, Mo.

— Předplatné: —

Pro Spojené Státy \$2.75
Do Evropy a Kanady
a v St. Louis, Mo., poštou. \$3.25

Address: — Address:
"ČESKÁ ŽENA"
1611 South 11th St. St. Louis, Mo.

- 3.—Neděle—Nalezení sv. Kříže; Antonina
- 4.—Pondělí—Florian; Monika; Pelagie.
- 5.—Úterý—Pius V., ppž.; Krescenciana.
- 6.—Středa—Benedikta; Lucius; Evodius.
- 7.—Čtvrtek—Stanislav; Albert; Juvenal.
- 8.—Pátek—Zjev. sv. Mich., arch.
- 9.—Sobota—Řehoř Naz., uč. C.; Beatus.

Potěšen Výsledek.

Pi. Zofja Kaczowska ze Southbridge, Mass., píše: "Trpěla jsem závratí a dávením, zaviněným zácpou. V Dra. Petra Hoboko našla jsem výtečný lék. Hned jak jsem jej počala užívat, moje stolice byla pravidelná, a záchvaty závratě a dávení zmizely." — Dra. Petra Hoboko jest složeno z bylin, kořinek a semen uznávaných léčivých hodnot. Posiluje zažívání odměšování žaludku, účinkuje na střeva a odstraňuje nezdravé přebytky látky ze soustavy. Nežadejte je od lékárníků, poněvadž může býti obdrženo pouze od místních pověřených jednatelů. Pro informace pište: Dr. Peter Fahrney and Sons Co., 2501 Washington Blvd., Chicago, Ill.

Poučení. Malý Karlík našel pudřenku, postaví se před zrcadlo a pudruje se. Sestra Alenka ho honem poučuje: "Dej mi tu pudřenku, Karlíčku! Pudr je jenom pro dámy, páni se myjou!"

Sliby a splnění. Ona: "Před svatbou jsi mi sliboval, že mně položíš celý svět k nohám." — On: "No, a neleží tam snad?"

Vyhrůžka. Karlíček šel s maminkou na návštěvu. Ale k malé radosti maminky tam vyváděl až běda. Zoufalá matka: "Nepřestaneš-li být nezpůsobný, zavru tě doma do kurníku. Uvidíš!"

"Zavři si mě tam! Ale vejce ti snášet nebudu!"

Zákazníci mají vždy pravdu. Správce velkého obchodního podniky pozoroval, že se hádá jedna z prodavaček s paní, která si vybírala některé věci. Přispěchal a pravil k prodavačce: "Slečno, pamatujte si jednou provždy: se

Ženy, muži o stařečkově.

Sužuje-li Vás unavenost, nastuzení, zácpa, slabost žaludku, těžkost údů, nezřetelnost, závrat, nespavost, špatné trávení, kyselost žaludku, větry, bolest hlavy, záhd, v kloubech, těžký dech, nepravdivost ledvin, játer a moči, zkuste ještě Marie Votýpkové Apona Thé — je příjemné a osvěžující. Čistě přírodní lék pro dospělé i dívky. Těší se oblíbě a stálému prodeji již přes 50 let. Ušetří Vám vydání. Na prodej ve mnoha lékárnách a u jednatelů — hlaste se všude o M. V. Apona Herb Tea, — cena velké rodinné krabice pouze \$1.00. Kde není u Vás ku koupení, pište přímo mě. — Vzorek na zkoušku zašlu zdarma na požádání. — Trápí-li Vás kašel, revmatické bolesti, katar, zlušnatost a jiné se teď obyčejné vyskytující choroby, pište si o popis a seznam M. V. Apona Domácích levných léků. — Churavé ženy, matky a dívky, pište co krajance s důvěrou, mám pro Vás mírné ceny a všude oblíbené kde se zkouší domácí léčení pro ženy pouze, pro každý věk. Ráda Vám odpovím a zašlu léčení na zkoušku úplně zdarma.

MARIE VOTÝPKA,

Dept. Z. 120 E. Wayne St.
So. Bend, Ind.

zákazníky se nepřete nikdy! Zákazníci mají pravdu vždycky." Prodavačka: "Tato paní povídala, že jsme švindléri a zloději."

Nadějný syn. Pan Cingila táže se učitele na prospěch svého syna. Povídá: "Pane učiteli, je to pravda, že můj syn mívá originální nápady?" — "Ano, mívá, zvláště v pravopise."

Nejlepší mast na světě.

Roberts, Ida., 14. února 1936.

Velice mě bolela záda. Nonat je vyléčila. Nyni při odhazování sněhu jsem si nějak v zádech ublížil. Posílám opět pro Nonat, neb vím že opět pomůže. — Jsem 75 roků star, ale doznávám, že ze všech masti na světě, Nonat je tou nejlepší. James Řiba.

Náplast na suché bolesti se ponechá, dokud na těle drží. Pravá mast jest s touto Trade Mark—

Cena Nonat jest 50c a \$1, poštou 55c a \$1.05. Ptejte se vašeho lékárníka nebo jednatelů, ale nic jiného neberte. — Píšte přímo na naši adresu:

MARIE LEIBLINGER & CO.
P. O. Box 285. Altadena, California
V Chicago u p. Nanák, 1724 W. 18th Pl.
V Cleveland, O. u pl. F. Krobůsek, 12718
Holborn Ave.

Cena Nonat Mount Holly Linimentu je 75c láhvička.

Červnová výprava do Československa

a na Moravské Slovácko zvláště

VYJEDE DNE 27. ČERVNA

po rychlolodi AQUITANIA

Zvláštní příležitost pro zde rozenou mládež ku návštěvě stařečků a stařenek. Zpáteční cesta vyjede ze Cherbourgu 26. srpna, tak že budeme zpět na počátku školního roku. Spolehlivý doprovod po celé obě cesty. — Společně zájezdy do různých míst dle dohody na lodi. — Průvodce je dlouholetým odběratelem a bývalým jednatel "Hlasu."

Výpravu osobně povede, přihlášky přijímá a informace sdělí, oprávněný místní jednatel Cunard White Star Line:

JOHN M. SOCHOR

rodem od Strážnice

1600 Green Street, Endicott, N. Y.

ČESKÁ ŽENA

ČASOPIS VĚNOVANÝ ČESKOSLOVENSKÝM ŽENÁM A DÍVKÁM
V AMERICE

Adresa: "Česká Žena", 1611 So. 11th Street, St. Louis, Mo.

Entered as 2nd Class Matter Oct. 2, 1908, at the P. O. at St. Louis, Mo., under the Act of March 3, 1879

ROČ. (VOL.) XXVIII. ST. LOUIS, MO., 9. KVĚTNA (MAY) 1936.

ČÍSLO (NO.) 824.

M. Sadovská:

Mučedníci naší doby.

(Katoličtí mučedníci
z let 1926—1935.)

**Jak se vede katolíkům za vlády
nevěreckých tyranů.**

Máme zprávy očitých svědků. Ndp. biskup Jenaro Sanchez, který působil v diecési Mixtecas, sdělil americkému novináři v únoru 1935: "Aby byla vyrvána víra ze srdcí lidských, o to snaží se nepřátelé mocné používáním tisku, veřejných řečí a různých agitátorů. Své názory vnucují lidem násilím. Socialistické školy, bezbožectví, nemravnost a sovětské nauky jsou vnucovány každou mocí a násilím. Kněží byli vyhlášeni za "tuláky" a stali se předmětem jednání velmi krutého. Jsou napořád tupeni a vyháněni, jest jim znemožňováno přisluhovat svátostmi, sloužit mše svaté a kázati. Jakýkoliv úkon viry je posuzován jako zločin."

Arcibiskup mexický Msgr. Pascuale Diaz v téže době líčí poměry mexické takto: "Nejvyšší soud rozhodl o kostelích a jiných budovách, ve kterých jsou aneb byly konány náboženské obřady, že se stávají majetkem státním. Nařízení to platí i pro soukromé budovy. Podle toho, kdyby některý majetník domu dovolil pod svou střechou konati služby Boží, majetek jeho připadne státu."

Vládní výbor "zdravotní" vydal nařízení, aby propuštění byli ze státních služeb všichni katolíci, kteří se hlásí k víře. To

především namířeno proti členům katolických spolků.

Vláda organizuje projevy a průvody proti Bohu, jichž se musí státní zaměstnanci zúčastniti, nechťejí-li býti zbaveni svých míst. Mnoho osob bylo zbaveno svých míst v nemocnicích z toho důvodu, že odepřely účast na těchto projevech. Svatyně jsou zapalovány a hanobeny. Často byly zaneseny do kostelů pušky, aby pak kněz mohl býti viněn z úkladů proti státu a postaven před soud. (To bylo v době, kdy ještě kněží konali bohoslužby, tedy před konfiskací kostelů). V roce 1934 mexická vláda zkonfiskovala a pro své účely nevěrecké zabrala přes 150 kostelů a kaplí!

Bezbožníci v městě Mexiku zřídili si svou ústřednu v jednom ukradeném chrámu Páně. Kde dříve byla zastavení křížové cesty, tam vyvěsili obrazy zednářských, římu nepřátelských ministrů, presidenta Rodrigueza a jejich manželek. Chrátové lodi se používá jako taneční místnosti. V absidě byl zřízen biograf. V jiných chrámech vystavovány bezbožecké, Krista a církev tupící obrazy a do těchto výstav voděni úředníci i školní děti. Kříže, sochy a posvátné předměty, z chrámů ukradené, staly se předmětem bohupustého posměchu a byly často rozbíjeny nebo do ohně házeny."

Americký publicista Fred V. Williams, který dlel v Mexiku, vypravuje mezi jiným: "**Katolický lid v Mexiku trpí nejkrutší mukou v moderní době. V Mexiku je 90% obyvatel katolíků a těm vládne 10% nevěrců a zednářů násilím a zbrani. Vymýšlejí se**

neuvěřitelné věci, jen aby bylo ospravedlněno kruté pronásledování, které není nijak zdůvodněno. A tak lze říci, že Církev katolická v Mexiku se navrácí do dob katakomb, kdy pronásledování křesťanů vůbec neustávalo. Jako tehdy i nyní v té nešťastné zemi jsou katolíci špehováni, vydáváni úřadům a vězněni, nebo bez řádného soudu odsuzováni. Jsou jim zavírány kostely nebo jsou bořeny, aby každá vzpomínka na Krista byla potlačena. I nevinné katolické děti jsou vězněny."

Vraždění dětských duší.

Nepřátelé církve chtějí otrávit nevinné duše dětské nevěrou a znemožniti jim získání milosti Boží. Katolické školy a ústavy vychovávací byly zrušeny, katoličtí učitelé vyhnáni. Kněžské semináře byly popleněny a mnoho studentů vsazeno do vězení. Vláda nařídila bezbožeckou výchovu. Učitelé obecných i středních škol dostali od ministerstva pokyn, že nesmějí připustiti ke zkouškám žáky, kteří by se nepodrobili zásadám ateistickým. Jaké jsou ty zásady, nejlépe patrné z "příručky nevěreckého vzdělávání ve školách", kde stojí:

"Vyslechnuvše jménem proletariátu soud proti Bohu, prohlašujeme: 1. Bůh neexistuje. 2. Idea Boží se zrodila v mozku divocha, neschopného chápat přírodu a člověka. 3. Idea Boží vehnala dělníka do tenat kapitalistů. 4. Za tento stav jsou odpovědni kněží, nadřžující kapitalismu. Proto odsuzujeme Boha a budiž vymazán z vědomí lidského, v němž šíří hrůzu a nevědo-

most. Odsuzujeme náboženství k pronásledování, poněvadž pomáhá kapitalismu utlačovat lid. Odsuzujeme kněze, kteří jsou mu nápomocní. Zavřeme všechny katolické kostely. Přeměníme je ve školy, musea, dílny, kluby pro dělníky."

(Podobně se hlásalo v Rusku za Lenina, žida Trotzkiho, Sobelsohna, Stalina. V Maďarsku za žida Kuna (Cohna) a jiných.)

Socialističtí učitelé pomáhají vládě v potlačování všeho náboženského a v hlásání nenávisti vůči Církvi. Žádali velmi intenzivně vypuzení všeho kněžstva. Mnozí pálili svaté obrazy i v soukromých bytech nalezené.

Přímo fantastický návrh podali sněmovně učitelé z města Matamoros ve státě Tamaulipas. Žádali, aby všichni arcibiskupové, biskupové a duchovní byli zastřeleni, protože prý jsou vlastizrádci. Jsou prý také nepřáteli vlády a překážkou pro "pokrok" národa. Tento návrh byl přijat ve sněmovně s homérským smíchem. Zdá se, že mexičtí učitelé jsou nejhorlivější přísluhovatelé a pochopové Antikristovi.

Vláda provádí mezi mládeží bezbožeckou propagandu hlavně tím, že přikazuje voditi ji do bezbožeckých museí. Od 25. listopadu do 9. prosince 1934 byly vystaveny v bývalé jezuitské koleji sv. Petra a Pavla v Mexiku obrazy, které určeny pro vyvěšení ve všech školách. Je to rouhání nejhoršího druhu, zesměšňování Krista, velekněze, biskupů, kněží, kteří jsou pokládáni za pomocníky kapitalismu, alkoholismu, fašismu. Tak jeden obrázek ukazuje šeredného člověka a pod ním je nápis: "Bůh: Bůh existuje jen v lidském mozku." Na jiném je vidět Kříž a sklenice vody a pod ním jsou napsána slova: "Alkohol a náboženství zesurovují lidstvo." Jiný obrázek: Z hlavy děcka vytahuje kříž se slovy: Zničte náboženství vědou!

Beznáboženská výchova prohlášena byla v lednu 1935 za závaznou pro všechny děti. — Na

školách zavedeno povinné vyučování atheismu a poučování o pohlavních problémech. — Na chodbách i ve třídách vyvěšeny obrázky ostře protináboženské. Tak na př. jeden obrázek představí kněze hrozně znetvořeného a sápacího se na dítě. "Kamaráde, zachraň svoje dítě," je dole napsáno. Úřadům, kde jsou dosazení exponenti zednářstva, přiznána dalekosáhlá práva kontrolní nad obsahem školských sbírek i knihoven.

Proti vysokoškolským studen-

tům se brutálně vystoupilo, protože neohroženě protestovali proti atheistické výchově a university, na nichž studovali, byly zavřeny. Katolický lid dal najevo nespokojenost s novým, bezvěreckým systémem školským a tu mexický senát dal výzvu ke zřízení skupin venkovanů a dělníků, které mají býti ozbrojeny a mají napadati ty, kdo bojkotují socialistické školy. Tím dán pokyn k hroznému krveprolévání. Toho krveprolévání je v Mexiku mnoho. (Pokračování.)

Vlnobití.

Román, jež napsala a milým čtenářkám "České Ženy", za jejich lásku věnuje Vlasta Javořícká.

Žalman jel s kobyloou a stoje na voze, řídil ji zkušenou rukou.

Vážně a zamyšleně se díval na cestu a právě tak vážně na ouhrabě sestoupil, koně nechal se volně u vozu popásat, vypjav mu rozporu a vyndav udidlo, nasypal si obilí do rozsívky a zavázal si ji na sobě v klin.

Byl to obraz krásného muže, sedláka, který kráčel oranicí a vyhazoval z klína hrstě zrni do vonící a sypké prsti.

Drobila se mu pod nohama jako černý, domácí chléb a voněla už vytopenou pecí. Slunce se do ní opíralo, čistě a krásné popolední.

Stálo ještě v zenitu a kolmo vysílalo své paprsky na obnaženou Žalmanovu hlavu.

Jako v mládí, ještě dnes měl na ní spousty hustých, lehce vlnitých vlasů, ty však mu již silně šedínami prokvétaly.

Opodál stál borový les a v tom poledním slunci voněl silným pachem pryskyřice.

V těchto hodinách bylo téměř parno a smůla na stromech se v

něm přímo rozpouštěla. Kde jaká rána, tíhou jinovatky v zimě způsobená, každá ní krvácela.

Na mezích voněla materiďouška a hemžili se v ní mravenci — i žlutá, roztomilá lasička vyběhla zpod kamene a šla se podívat na Žalmanův kabát, který ležel na mezi a měl v náprsní kapse krajíc domácího chleba.

Žalman šel lichou a volně vydychoval: široký hrudník se mu rozšiřoval, prsa se nadzdvíhovala.

Dnes více než v minulých dnech vnímal rozkoš svobody a volnosti — a více, než kdy dříve, si uvědomoval, jak miluje rodnou půdu, svá pole a Žalmanovský statek!

A jak miluje svou práci, ženu a děti — i to přišti — které se ohlásilo tak pozdě a nevitáno. —

Cítil zvláštní, bolavé štěstí, — které bylo sladké a přece na dně, až docela na dně mělo hořkou seditinu.

Bylo to jako nahromaděná krev z rány. — —

Šla kolem mladá Brázdová.

Nesla na rameni hrábě; šla asi

za les na kopaniny něco uhrabovat. —

Žalman se domníval, že mu dá pozdravení a již kýval hlavou a chtěl říci "Dejžto Pán Bůh — jo — je teploučko jak v létě," — byl však překvapen, že neřekla nic.

Plaše se na něho podívala — uhnula kvapně po mezi a ta tam; dala se přímo do běhu.

Nebylo pokdy. Bála a štitila se ho! —

Žalmana se toto nešetné jednání mladé ženy dotklo až v nejhlubším nitru!

Nemohl se ovládnout! Vytryskly mu slzy a když šel a zrní vyhazoval, tak mu padaly do klína.

A rozsával až do svačiny, kdy pocítil hlad. Když šel nasejpat, odvázał si na chvíli rozsívku a ušedl na mez, aby snědl kousek chleba.

Měl nadevše rád domácí chlebiček, voněl-li žitem a sládl připraženou moukou.

Spodní, moučená kůrka byla mu nejmilejší. Po takové skývě toužil na studiích, pohrdaje pekařským chlebem a na vojně, nad ztuhlým komisárkem ohrnoval ret a říkával: "Tomudle že taky říkají — Božidar?" A též ve vězení žalně, jako na všechno, vzpomínal i na domácí chléb.

Nyní si ho ulamoval přímo nábožně, bral kusy do rukou a pojiď, mysl na všechno — na nebožtíka otce, na zemřelou maminku — i na Pavla. Ach, ano, také na Pavla!

"Jo, jo," povídal si nahlas, posvačiv a narovnav se. Mával rukou a šel zase pro rozsívku.

Uvázał ji na sebe a zvedl pytel, aby si nasypal. Ječmen byl jako ze zlata, velkozrnný a čistý. Žalman sel vždy jen nejlepší druhy obilí.

"Pomáhej Pán Bůh — Žalmane!" — ozvalo se za ním a kdosi stanul u pole na mezi. "Dobře se to dělá — dobře?"

Ježiši, Maria — mámi Norberta smysly?

Byl by se rád obrátil, ale nebyl toho schopen!

Zůstal tak, jak se byl k vozu vzepjal — ruce nahoru a klín s obilím v nich!

Nemyslel jinak, než že sní, — nebo duch nějaký ho mámi!

Pavlův duch — Pavlův — —. Za ním ozvaly se v oranici kroky a kdosi stanul již za hospodářem.

"Mám cestu k tobě," povídal přichází, stanuv těsně za Norbertem, "rád bych mluvil s Helenkou! Volala prej mě v rozhlase! — A taky se svou a s tvou ženou — mám mnoho k vyřízení —"

Všecek ječmen se vysypal ze Žalmanova klínu. Sypal se mu do bot a po kalhotách a navrhl se mu u nohou ve žlutý kopeček.

Norbert se poobrátil a pátral okamžik ve tváři člověka za ním stojícího.

"Pavle," — zakoktal, když se vzpamatoval, "Pavle — jak to, že žiješ a vodkád' deš? Pavle, aby tě Pán Bůh za to pozdravil — teď budou všichni vidět, že sem nevinej!"

"Tak už mně nejděky nebudeš vyhánět?" ptal se Pavel hořce. — "Vidíš a hrozíš mně, že mě zabiješ a — že tu nemám ani kouska práva!"

Norbert chvíli mlčel. Vlastně nebyl odpovědi hned schopen. — Odvázał třesoucima se rukama rozsívku a hleděl tázavě a rozčileně na Pavla.

"Proč k nám deš?" ptal se za několik okamžiků. "A co chceš? Pavle — smířme se snad? Tisíckrát sem na tebe myslel, tebe volal a Pánu Bohu přisahal, že se s tebou smírím, přideš-li jednou a strašný podezření se mě smeješ! Heleď, dám ti grunt a všechno, jenom Andu ne — Andu si vezmu a pudu s ní do světa! Koukej, Pavle — mám tak rád svůj grunt, ty pole tady na ouhrabě a v páždi a na vejhlídkách, v lukách i na plňavě — mám až k smrti rád svůj les u panského i na malení, všechno mám nesmírně rád, život sem tomu zasvětil, ale vím už, že je to tvý! Ano, všechno, je tvý, Pavle, ustoupím ti bez soudů! Přišel sem k tomu vědomí v žaláři, dyž sem měl tolik času k uvažování! Víš už, Pavle, že sem se proti tobě těžce prohřešil, a že mi to ani odpustit nemůžeš! Vzal sem ti všechno, cos měl rád, a proto mimo Andu ti to všechno zase vrátím!"

Norbert Žalman ta slova ze se-

be přímo chrllil!

Bylo to vše, co sám u sebe po celé noci a vůbec kdykoliv byl sám, s Pavlem rozmlouval.

"A dybych jenom Andu chtěl? Nic více, jen pouze Andu?" ptal se Pavel a zhluboka zakašlal. — Kolem rtů měl divně zakřivený úsměv.

Norbert zbledl a okamžitě vzplnul. Na čele utvořil se mu tmavý trojúhelník.

"Andu už nechceš a nemůžeš chtít!" vyhrkl. "Pavle, ty to nevíš, že je znova a po letech a naposled v naději — Pavle, to je vykřičník naší lásky a mého práva k ní! — Pavle, snad bys nechtěl, aby i přesto všechno byla tvá!"

Norbert těžce oddychoval a vbodl úzkostí plné oči do bratrovy tváře. Byla tak hrozně zchátralá a sešlá — daleko více, než když se z Turecka vrátil. Ostré rysy — zašpičatělá brada a tvrdě hraněný nos — to vše stěžilo jevilo podobu Žalmanovu.

Pavel se sklonil a jal se sbírat rozsypané obilí. Bral je do obou hrstí, dával je na rozsívku a na Norberta se nedíval.

Ten stál u vozu — opíral se o něj celou tíhou těla a svíral rty. Truchlivý obraz dvou bratří, kteří po dlouhé době se sešli a s nimiž osud tak krutě si zahrál.

"Nech to, Pavle," povídal Norbert po chvíli, pozoruje zamyšleně počínání bratrovo, "já to pak seberu! Řekni mi raději — kdes byl — a pročs přišel — —"

"Co se tady dělo?" ptal se Pavel, shrabuje v prsti botou poslední zrní. "A co bylo s tebou? Co s Andou? Prej se přiznala, že mě — zabila?" Pavel se tázavě na Norberta podíval. "U soudu prej chtěla přísahat! A na tvého syna to bylo — a na všechny!"

"Pavle, to bylo strašlivý!" — Norbert se otrásl. "Hrozně ses nám pomstil — ale seš přece lepší, než sem myslel! Ba lepší než my! Přišels, abys nás vočistil?"

"Je mi líto Helenky i Andy," chraptivě povídal Pavel, upíraje zrak k zemi. "Víš, vo Andu mi de — a vo čest Žalmanova rodu! — Nesmí to na tobě vostat, že seš špatnej člověk! Ačkoliv sem to

předem věděl, že mě budete hledat, přece sem chtěl být mrtvej. — dyž už ste mě dávno mrtvým udělali a tolik si přáli, abych mrtvým zůstal! Bolelo mne, že místo soucitu a pochopení měli ste pro mne jen vyhrůžky a ty žes mne chtěl dokonce zabít! Pravda, přišel sem mezi vás zchátralý, ale co sem musel vytrpět, než sem tak zchátral a tak sešel, ví jen Pán Bůh! Povídal sem si tedy: ztratím se a nebude už více Pavla Žalmana! Bylo mi moc líto Andy tenkrát vo Dušičkách na tom krchově — dyž si tak naříkala! Volala na sebe smrt! Vodešel sem tedy, abych vám nepřekážel! Šel sem daleko a pod iným ménem sem chtěl žít — sám a sám, tak, jako dřív! A teprvá nedávno se vo tom i tam na severu mluvilo, co se zde děje. — Slyšel sem tam svý méno a méno tvý a tvejh lidí, a nědo povídal, že volali rozhlase m Pavla Žalmana. Poznal sem hned, že to sem já, ten už po kolikátý mrtvej a zželelo se mi Andy. Zastavil sem se na pár dnů u Prejzů v Zádverí a tam mi to všecko vypravovali. Rozhod sem se tedy a tu sem, aby Žalmanovo méno nebylo v lidskejh hubách hanoben! Žalmani měli svý chyby, má je vostatně každej, ale na čest si potrpěli dycky! Ublížils mně moc, ale aby vo tobě povídali, že seš bratrovrah, přece jen bych nesnes! Tak dalece by se žádný Žalman nezapomněl! A přišel sem taky, aby Anda se vzpamatovala! Považ, že mně taky povídali, že se pomátla a chodí prej jako umučená!"

"Pavle — Bože můj!" Žalmanovi při Pavlově řeči vyrazily proudem slzy a slova nebyl schopen. "Pavle, věř, — tys tisíckrát lepší než jsem já! Víš to už dávno a v žaláři sem to poznal nejlíp, — jak moc sem ti ublížil —"

"Mlč a di rozsívati!" řekl Pavel klidně, ale přece jen dojat. "Dyby byla rozsívka, pomoh bych ti!"

"Ne — ne, Pavle! Necháme to ted' a pudeme k nám — aby tě všici lidé viděli!"

"Času dost na to! Jen to dodělej — práce je stejně zpozděná — a tak —"

"Pavle — a jak to bude s An-

dou? A jak s mým synem? Vychoval sem ho jen pro statek a jen pro půdu."

Při té řeči Žalman sypal znovu zrní do rozsívky a vázal ji na sebe. A jak stál poblíže Pavla, tak ten slyšel, jak Žalmanovi bije srdce.

"Andu?" táhle řekl Pavel. "Já už i nechci! Víš, jak tě má moc ráda, dyž vzala pro tebe na sebe to nejhorší, co jen mohla! Nechci, aby byla nešťastná! Zřeknu se i tedy!"

"Pavle!" — Norbert přímo vykřikl.

"A tvůj syn?" Pavel pokračoval. "No — bude na gruntě, je to přeci taky Žalman a taky Andin syn —"

— — — — —

Norbert rozséval.

Co krok, to hrst ječmene do sypké půdy, a to slza po zbrázděné tváři!

Pavel seděl na voze a zimomřivě se choulil do roztrhaného kabátu. A když kráčel Norbert zády k němu, utíral si oči. —

— — — — —

Slunce se sklonilo k západu.

Jeho ohnivá záplava prozařovala lesem a vypadala jako obrovský požár, který vzplanul mezi kmeny.

Nebe bylo žhavé, jako by odkudsi prýštilo celé jezero krvavé lávy — sluneční koule planula a zářila jako plamenná výheň.

Lesy zmodraly a nebe zesivělo.

Šly po něm bílé a růžové šmouhy a na druhé straně vyplul již bělostný srpek měsíce.

Od lesa zatáhlo chladem a Pavel Žalman se přikrčil. Od rybníka ozvaly se žaby. Naposled ojedinele, potom začínaly všemi hlasy svůj tesklivý, mdlý koncert večerní. Byla to statisícová píseň jejich lásky!

Norbert byl hotov se svou prací.

Odvázal rozsívku a usmál se na Pavla.

Připjal koni udidlo a přidal rozporku k vozu — vyházel navrh prázdné pytle a povídal: "Tak pojedem!"

V té chvíli vracela se mladá Brázdová.

Dalo jí to mnoho sebezapření a byla by si zašla, až nevím kudy, kdyby se mohla Žalmanovu poli uhnouti!

Má jíti kolem toho žalárníka, jehož domů pustili jen proto, že nemohli Pavlovu mrtvolu nikde nalézt?

Plížila se okolo a chtěla se dáti téměř do běhu, ale něco ji náhle zaujalo!

U vozu stál takový člověk jako Žalman sám! Totéž držení těla, ta samá vlasatá hlava — ale jiný a jako by z hrobu vstalý!

"Pro pět ran do hlavy!" Bradáčová se polekala, "vždyť to je Pavel, — Pavel Žalman, — ten, — co ho zakopali v kompostu!"

Bradáčová by byla ráda utíkala, ale nohy ji nechtěly nésti. — Myslíla, že padne a poděsila se až k smrti.

Tak tak, že doklopýtala se do vsi a hned u první chalupy se zastavila.

"Burijánová — pro umučenou hodinu a naše spasení — dybyste věděla — Žalman seje na ouhrabě a je tam s ním ten Pavel! — No, at' se do země propadnu, esli to nejní Pavel! Poznala sem ho dobře a na první pohled!"

"Dyt' je přece zabitej! A povídali, že ho voda vzala!" polekala se i Burijánová.

"Asit' nevzala. Sedí na voji, a je jako z hrobu zbyženej. Ale je živ, vopravdu živ!"

"Tak ho potom nezabili!"

"No to už asit' ne!"

Slovo je jako jiskra. Letí a zapaluje.

Za chvílku to věděla již celá ves, že Pavel Žalman s Norbertem Žalmanem je na poli a lidé nechávali práce a postávali po návsi, čekajíce, až oba Žalmani pojedou zpět. Nu, jsou-li na ouhrabách, musejí po vsi, kudy by jeli! Škoda, že se tolik otměli!

Jeli už docela za soumraku a tu nebylo člověku sedícímu na voze viděti do tváře.

Měl čepici na očích a Norbert ostatně jel jako drak.

Ve vratech zastavil a povídal Pavlovi:

"Prosím tě, vostaň drošku na dvoře. Připravím na tebe Aninku.

Mohlo by se i z leku v tom stavu něco stát."

Pavel si sedl na kámen, který podíral zvenčí vrata a díval se do zatemnělého dvora.

Bylo tu čisto a prostorno, jako bývalo.

Prejzové střechy jako by mu cosi povídaly a okna výměnku, v níž umřela maminka, smutně a jímavě hleděla do zahrádky. Pes byl ještě u řetězu a nedůvěřivě se díval do vrat.

Domov, bývalý domov, plný dumavé poesie a ponurého smutku, vítal znovu nešťastného syna.

Těžký vzdech zvedal prsa Pavlova. — — — — —

"Neboj se mne, Ando, pronásledovat tě nijak nebudu," povídal Pavel Žalman, když se s Helenkou přivítal a ženě podal ruku.

Bývalé své ženě. — —

Zvláštní úsměv měl na rtech a ten mu sotva přikrýval zuby. Byl totiž příšerně hubený.

"Vtírat se ti nebudu. Víím, že láska nedá se vynutit. Nebylo to možný tenkrát, před pětadvaceti lety — nejni to možný už ani teď. A nechci už nic vod života — — Norberte — — ani náš rodnej grunt nechci, ani peníze, no, —

vůbec nic. Sem hotov se svým životem a hotov se svou silou; potřebuju jen trochu míru — klidu a střechu nad hlavou. — Dopřejete-li mi u sebe pár tejdenu — dyl to trvat nebude. Byl sem u doktora a ten mi povídal, že mám tuberkulosu v nejvyšším stupni. — Už z Turecka sem chváta, abych doma umřel — tot' víš, Ando, domáci hruda člověka netlačí!"

"Pavle!" zavzlykala Žalmanová a hořce zaplakala. — Neměla by ženského srdce, aby jí Pavla nebylo líto.

"Dyt' ty se eště zotavíš," povídal Norbert chraptivě a Helenka spěchala, aby k němu přisedla.

Pro lítost a žal nad zbědovaným otcem nemohla nijak projevit radost z jeho návratu.

Hned, hned zítra pošle telegram Panošovi. Ted' už nic nebude stát v cestě jejich štěstí. A na tatínka — vlastně na strýčka — nebudou už prstem ukazovat, nebudou už

o nich urážlivě mluvit.

To všechno si povídaly jediným dechem s Evičkou a zase byly zaplavovány bolestnou soustrastí pro nešťastníka, který tu seděl jako zřícenina a zaslzenýma očima se díval po rodné světnici.

Hela seděla po jeho boku a hladila mu žilovatou a bledou ruku, snažíc se očima plnýma bolesti ho povzbuzovat.

"Tatínku, nemysli na smrt! — Heled', zase bude všecko dobře! Uvidíš, že bude. Provdám se za Viléma a ty pudeš s náma. Ne, ne — neříkej, že ne — pudeš s náma a já tě budu vopatrovat a všecko ti vynahradíme. No — nevěříš? Sem tvá céra a sem ti to povínna."

"Zač?" hořce se usmál Pavel, ačkoliv v hloubi nitra měl sladkou vláhu pro její slova a pro všeobecné vlídné přijetí. Byl však už takovým člověkem, že to nikdy napovrchu neprojevil.

"Budeš se léčit, Pavle," povídal také Žalman a ztuhla odkašlávaje, k bratrovi přisedl. — "pojedeme hned zejtra k doktorovi a vynaložím na to všecko. Na tvý uzdravení, Pavle!" — — — — —

Nazítří toho byla plná vesnice a šlo to od úst k ústům jako řetěz. —

"Pavel Žalman se vrátil, Žalmanovi ho nezabili! Je doma, viděli sme ho na vlastní voči!"

Také u Jalovců toho byla plná světnice a ústa ústům je podávala. —

Jalovcová plakala a povídala mužům: "Tak vidíte, a všici sme se Žalmana štítí! Eště, že Emil měl lepší rozum."

"A já!" dokládal dědoušek. — "Já sem to hnedle věděl, že by soused nebyl něčeho takovýho schopnej. Žalmani sou lepší lidi než my všici — a tak si myslím, ešli ten četník tu Helenku — nentento — že bych — —"

Nedořekl, stoupl si k zrcadlu a dlouho se samolibě prohlížel. — Měl už slabý zrak a mnoho na sebe neviděl, což mu právě dělalo dobře.

Emil se radoval tak, že ho řeč dědova nemohla rozladit. S do-

bráckým smíchem se na stařečka podíval a povídal vesele:

"A což Evička? Ta by se vám nelíbila?"

"To jako myslíš tu mladší? — E — ta je eště moc mladá, tu si vem ty, chlapče," míní děda.

"Tak jo!" smál se Emil rozpuště, "a budeme pak švagří, dědoušku!" — — — — —

Lidské mínění je jako korouhvička. Kam vane vítr, tam se obrací. —

V Pavlíkově právě tak.

S návratem staršího Žalmana vrátily se dřívější poměry a i vážnost pro Norberta. — Tak se to změnilo, jako by člověk rukou mávl.

Když vyšel Norbert za pár dnů na náves, zdravili ho lidé zdaleka a dávali mu najevo celou vážnost a začínali řeči, jako by toho půl roku, co jím opovrhovali, ani nebylo. —

Rokovali o počasí, jak už se mluvívá a o pěkné ourodě, která se až radost ukazuje.

Máj šel krajem a triumfuje nad zimou, rozsvítil žárovky kaštanů a zadýchal do jabloní, aby rozkvetly.

Ovsy už se čepýřily a brambory lezly z půdy. Také pan poslanec Šára, maje cestu vesnicí, zastavil u Žalmanova statku a volal do otevřeného okna:

"Pozdrav Bůh, Žalmane! Nu, jak se daří? Nezmrzli jste tu do jara? A co rodina? Tak sláva! Až pojedete do města, stavte se v družstvu, bývám tam častol!"

Sedlák Žalman se však útrpně usmíval. Byl zase o mnohou, — mnohou zkušenost bohatší.

S Pavlem tomu bylo tak, jak lékař pravil a jablonovský doktor to potvrdil.

"Tuberkulosa v nejvyšším stupni. A otevřená! Bud'te velmi, velmi opatrní!" radil mladšímu Žalmanovi.

Pavel stále chodil. Ba, zdálo se, že mu silná strava a klid prospěly. Podíval se i do pole a držel se Helenky. Upjal se k ní jako k bytosti, jež jediná mu patřila.

A oblíbil si i Boleše. Lidé mu

řekli, že je k němu úplně podobný. Někdy s ním jel do pole a vypravoval mu všelicos z války a ze světa a všelicos ze svého mládí. A i v hospodářství ho poučoval.

"Seš budoucí hospodář. Hled' si toho, je to grunt jako hrad. Seš pánem na svém a budeš větším pánem než ti, kteří sedějí na trůnech. Sedlák je největší pán a potřebují ho všichni. České sedlák je kníže na svém gruntě. Pamatuji na to a hled' si svýho!"

A kašlal tak hrozně a tak zhluboka, až mu oči nabíhaly krví.

A hasly mu stále více; někdy mu ožívaly a plápolaly ještě živě, to když byla Anda ve světelnici.

Anda — jeho bývalá žena. Usmíval se při tom tak podivně a polykal nasucho.

Nešťastný muž, který se o lásku ženinu připravil vlastní vinou.

Anda byla ubohá.

Její těhotenství bilo všude do očí — tváře měla ustarané a zhublé, čelo bledé, poděšené a smutné oči.

Provinila-li se těžce svou zprověrou, pak pykala ještě tíž.

Nikdo nevěděl, jen ona sama, samotinká, co trpí Pavlovou přítomností a jeho utrpením, jež mu psala smrt ve tváři. — Bude-li jí souzen i očistec po smrti, nebude jistě strašnější.

Na Pavla se nemohla podívat pro vnitřní bolest — vyhýbala se samotě s ním a lpěla na Norbertovi prosebnýma, uděšenýma očima. Rozuměl jí jako vždy a proto, ač bylo teď mnohem hůř, zjednal znovu čeledína. Nechtěl prodělat mimo dům, aby ji zbytečně neděsil. —

Jednoho dne přišel Jalovec s Emilem, aby požádali o Evinu ruku.

Jalovec stál trochu rozpačitě před sousedem, ohryzek na krku mu prováděl pravý cirkus a častěji než obvykle poposazoval kalhoty.

"Járku, sousede," povídal jaksi nejistě, "dycky sme byli zadobří a ty víš, že dycky sem si tě vážil a ctíl sem tě jak dobrýho člověka se patří ctít. No — a — esli sem měl proti tobě náký podezření, — tak mi to už vodpusť. Člověk je

tvor chybující a nevidí si ani přes nos."

Zalman byl příliš pohnut. Nemohl na to odpovědět, ale stiskl Jalovcovu ruku a Emila vzal kolem krku.

"Emil se nejlepši vosvědčil," — povídal chraptivě, "Emil jedinej a proto mu dám, co mám nejradši. Svoji Evu. A taky mu to zařídím, aby měl kde bejt a z čeho bejt. — Von si to zaslouží. Ale zavoláme k tomu taky Pavla, von nám s tím poradí." — — — — —

A tak ještě téhož léta začal Emil vozit kámen na stavbu svého domečku a Evička se činila s výbavou.

S maminkou mnoho nebylo, — ale Helenka jí byla při tom nápomocná.

Radila jí a zamyšleně sedala s ní při práci. Však toho měly dost — maminka letos nebyla práce schopna a všechno čekalo na děvčata.

Rozuzlení nešťastné zápletky přišlo poněkud pozdě. Panoš si zadal již do pense a brzy dostal vyřízení. V dnešní době se místo pozbude lehce, hůř se získává.

Tak tomu bylo i s Panošem.

Byl propuštěn s malou pensíčkou a víc se o něj nikdo nestaral.

S bolestí poznal, že se přenáhli a že nejlépe činí člověk, který nikdy nechvátá.

Oba Žalmanové byli nad tím velmi starostliví a Norbert to vložil do všemohoucích rukou pana poslance Šáry.

Ten byl k němu velmi laskav a slíbil mu, že se o Panoše postará. Osud Žalmanů ho ostatně také velmi dojímal.

U Jalovců měli z jednání Žalmanova radost. Emil bude dobře posazen, chvála Pánu Bohu; rodiče si to povídali a pochvalovali. "Emil se narodil na šťastnej planetě. Dyby taky byl jenom trefil Jenda — a co bude s Anežkou?"

Anežka byla stvořením bojácným, bez vůle a ráznosti. Muže se bála, života rovněž a tak byla stále nešťastna. Snad si to také dělala sama.

Jaro postupovalo a postupovalo i léto. Hnedle tu bylo v plné krá-

se — sena už voněla na lukách a kvetly i bílé jetele.

Omamně voněly a včelky na nich tak vesele bzúčely, jako by to zdaleka přijížděl nějaký vlak.

Počasi bylo příhodné a všichni lidé měli dobrou naději. Chleba rostl na poli, brambory v brázdách řádkovaly. — A nebe se usmívalo. —

Události v Pavlíkově již zevšedněly.

Nyní bylo pouze možno Pavla litovat a Norbertovi projevovat veškeré sympatie.

Staral se o Pavlovo zdraví; šel s ním až do Německého Brodu k lékaři a kupoval všechny léky, jichž bylo třeba.

Pavel hrozně kašlal a trpěl při tom bolestí na prsou i v zádech. V poslední době vypovídaly mu též ledviny. Vylučovaly krev a působily mu větší obtíže než plíce.

Ubohý Pavel tratil se očividně. Choulil se zimomřivě i když bylo hezky, a míval horečky.

Co si s Norbertem v těch letních nocích povídali, zůstalo navždy jen mezi nimi — a zůstalo to navždy také na gruntě Žalmanově jako tragedie osudu, nikým nezaviněná a přece navždy, navždy bořící. —

Oba ovšem byli svorní v tom, že válka, jediné válka zavinila toto drama, jež mohla ukončiti jediné smrt. —

Jednou se sešla Jalovcová s Žalmanovou na zahradě a obě se rozplakaly! Ach, někdy je to věru potřeba a jest nám dobře, můžeme-li své soužení někomu svěřiti.

Žalmanová sdělovala své trampoty Jalovcové, a ta se jí také svěřila. "Copak vo Emila! Vo toho sme bez starosti!" povíдалa. "Tomu Pán Bůh dal to nejlepší, co pro něj měl, vaši Evičku! Já sem si to dycky přála, abychme se sprátelili! Ale Jenda — Bože — Jenda nám udělal soužení!" A Jalovcová se pustila do pláče.

"No — že si nevzal tu Šenkapounovou?" podivila se Žalmanová. "Proto ještě neplačte, doví, k čemu je to dobrý! Každěj říká, že sou to ženy zlé a lakomé, nic plechýho by tedy u nich neměl!"

"I — vo to já už se netrápím,"

svěřovala se Jalovcová, "ale vo to druhý! Což vy to nevíte, co nám udělal? Dyt' je toho plná ves a já se stydím vystrčit hlavu!"

"Já nevím nic," přiznala se Žalmanová, "tot' víte, nejčky se vo nic nestarám."

"Ježíšku, — brabci to už zpívají na střeších! Dyt' bude mít s tou Dolejšovou Stázou — no, — však víte! — My sme nad tím celý ustaraní — holku z pazderny bez halíře a bez košile! Panenko Svátá — na náš statek! To je veliký soužení!"

Jalovcová se při pláči všelijak ošklibala. V ústech měla jen špičky a ty jí lezly ven. Rty se jí ohrovaly.

Žalmanová poslouchala s účastí — ale pak mávla rukou.

"I — nad tím se netrapte! To je mrzutá věc, ale proti tomu našemu soužení to nic nejní! Poručte to Pánu Bohu a udělejte chudou holku št'aštnou!"

"Jo — to se vám řekne," rozhněvala se Jalovcová, "bez halíře a bez košile a sedne si do teplýho! — A co bude s Anežkou a co s Emilem! Dyž Jenda nevyžení, — bude i ten přínos slabej! Bože — Bože — já mám soužení!"

U Jalovců opravdu bylo jako o soudném dnu.

Starý chodil a huboval — na syna ani pořádně nepromluvil a jenom zahlížel, a prohlášoval, že tu běhulici do stavení nevezme a že ji raději zaplatí, co přifkne soud.

Synovi zvyčítal, co kdy od svého narození provedl, že ho mají jenom pro soužení a pro trampotu, že jim dělá jen hanbu a škodu, a ještě se na konec s takovým cumplachem zahodil.

Dědeček přišel také s krapítkem do mlýna. Domlouval Jendovi, co že to provedl za ostudu a proč, že se nedrží v takovém pořádku, jako on, dědoušek!

"No — koukni se na mě," povaldal mu honosivě, "taky chodím za leckterou a je na mě něco takovýho slyšet? Holečku, člověk se musí držet v pořádku!"

Jenda byl paličák.

Býti to Emil, jinak by všecko

dopadalo! Ten by se přitočil k mamince, vzal by ji kolem krku a řekl by — maminko, nezlob se na mě — tot' víš, už se stalo! A bylo by lépe —

Jenda byl však morousem a když oni po zlém, on také.

Mračil se jako dudy a řekl otci, že už je plnoletý a vezme si, co se mu líbí a co sám bude chtít!

"Ale já ti nedám grunt!" křičel Jalovec a domníval se, že rozčilením ho raní mrtvice.

"Na to se podívám!" hodil Jenda hlavou. "Sem nejstarší a je to mý právo! A co bych si nevzal Stázu? Šak je děvče jako každá jiná a má mě ráda! Má pracovitý ruce a věno si vydělá!"

Nastala nepopsatelná vřava.

U Jalovců div že se nebili! Starý dal synovi pohlavek a pouze úcta zbožně vychovaného syna udržela Jendu, že se na otce nevrhl.

Ženy plakaly a Emil odešel k Žalmanovům.

Lidé slyšeli rámus až na náves a povídali si, že každému hraji chvíli a že soužení nechodí po horách, nýbrž po lidech! —

Po senách bývá trochu odpochinku; jetele už tolik práce nedají a pak to jde ke žnám, jako když rukama pleskne.

Slunko praží, že pod ním dospělé žito schne a bělí — chrpy v něm kvetou a modrojasná očička upírají k nebi, koukol se růžoví a hlaváčky se honosí nafialovělými knoflíčky.

A žitečko jest denně bělejší a bělejší, sedláci chystají hrabice a žací stroje a stačí pak už jenom dva — tři teplé deštičky a po nich zase parné a vldné sluněčko.

Najednou jest všecko žito jako vybileno, mírně se ve vánku uklání, vlní se a celuje — a už jsou tu žně a první ženci jdou s hrabici.

Také Pavel Žalman zrál jako to bělicí žito a trpěl. Dusil se.

Lapal po vzduchu a smutným očima se ohlížel po všech domá-cích.

Nejvíce po Helence.

Chodil už jen tu a tam, často vyšel na sluníčko a sedal na zápraží a někdy se také trochu ba-

vil s Jalovcem, — který sem mezi prací zaskočil a těšilo ho, když přišel také pan farář.

Pavel měl po celé vsi plno účastí, a i paní řidící mu poslala sem a tam nějakou mlсотu a doktor, který k němu z města dojížděl, jednal s ním s péčí až dojemnou.

Ve žních se šel Pavel také podívat na pole.

Těšilo ho dívat se, jak Bolesť jezdí po poli s žacíím strojem, jak ten pěkně klasy řeže a pokládá, i jak hromádky klade na povřísla.

Helenka nepracovala.

Sedala při otci a stále mu něco povídala pro obveselení a ukrácení chvíle; při tom šila nebo háčkovala.

A Pavel se díval na tu všecku práci, na panorama pahorkatiny před sebou, i na bratrovu rodinu, která se na poli před ním hemžila.

Díval se a snil. —

Když sváželi obilí, sedal u stodoly a bavil se počítáním fur a praktickým počínáním všech a jednou pravil Norbertovi: "Jen co je pravda! Zvelebils to pěkně! — Snad bych to byl nedokázal! Máš statek vzornej, dobře ho synovi jednou vovedvzdáš!"

Také u Jalovců sklízeli a Emil byl k roztrhání.

Trochu pomáhal u Žalmanů a doma také musel býti a to své nechtěl rovněž zanedbat!

Dost ho mrzelo, že ve žních musel přestati s navážkou a že se tatínek mračí, hledí-li více svého než domácí práce.

Jednou šla Jalovcová pozdě za večera s pole a setkala se na humnech se Stázou.

Pán Bůh s námi! Raději by Jalovcová přes ústa dostala, než tohleto setkání. Chtěla se uhnouti, ale bylo již pozdě.

V cestě byly stodoly a Stáza se tu mezi nimi vykutálela jako přízrak. —

Jalovcová se musela pokřižovat! Tak se lekla a tak jí ta Stáza přišla divně. Měla ve tváři samou rezavou skvrnu. Celá vesnice se jí posmívala, že podle jejího vzhledu to bude asi kluk, maličký Jalovec.

Panímáma Jalovcová si v té chvíli nevzpomněla, že v těhoten-

ství byla také taková.

Stáza jí dala pozdravení a když poznala, že je to matka Jendova, téměř zesinala.

Její "Dej Pán Bůh dobrej večír!" znělo tak prosebně a sklíčeně, že Jalovcová, chtěj nechtěj, — musela poděkovat.

Bylo to ostatně pozdravení křesťanské a to se bez poděkování nechati nemůže.

Rekla tedy své "Dobřej večír!" sice trochu s vysoka a zdrcujícím pohledem šlehla Stázu až do dna duše, řekla to však přece a myslila, že půjde s pokojem dále.

Už také Stázu přešla a přidala do kroku, když se za ní ozvalo ztrápené a smutné zavolání: "Paní Jalovcová!"

Pokud u Jalovců sloužila a ještě pár časů poté říkala Stáza Jalovcové teta, teď to Jalovcovou až překvapilo.

Bezděčně se obrátila, ač věru, kdyby byla o tom uvažovala, neučinila by toho ani za nic.

A již jí klečela Stázou u nohou a již objímala její kolena.

"Maminko Jendova, prosím vás pro Boha," zakvílela, "nevodhánějte mě vod svýho prahu — dovolte to Jendovi a já u vás budu nedosmrťi sloužit za děvečku! Já u vás žádný právo nechci mět a já vám všecko udělám, co vám na vočích uvidím. Budu dřít, až mi krev poteče z rukou! Pajímámo, pro všecko na světě vás prosím!"

Jalovcová se jí chtěla zbavit a skoro nelidsky ji odstrčila.

"Holka hloupá — cos myslela?" vyjekla. "Pro milou Matku Boží, vona se zapomene s klukem z domu! Dyt' nemáš, ty motyko, ani košili a chceš it na statek? Což to může bejt? Nám si udělala takový soužení a sama sobě sis zkazila svět! Co ti nejčky zbejvá? Eště, abys udělala nákou vostudu a utopila se něde!"

"To neudělám, paní Jalovcová! Já se těším, že budu mět dítě — a esli si mě Jenda neveme a esli to nedovolíte, tak budu aspoň vědit, že mě měl rád! — A dycky, dyž pude vokolo, budu říkat — koukej, todlec je tvůj tatínek — kerej se k nám nesmí hlásit a přeci —"

"A přeci vám platí, až se vohybál!" zvolala Jalovcová, celá dopálená.

"Já nechci, abyste mi platili!" vyhrkla Stáza. "Já nechci nic! — Mně stačí — že Jenda —" Stáza propukla v usedavý pláč. Štkala tak zoufale, že se Jalovcová všechna zachvěla.

Odtrhla se honem od děvčete a běžela, až se jí hlava třásla.

Stáza seděla za stodolou a vzlykala. Měla hlavu v loktech a zůstala tam dlouho. — —

Ještě téhož dne přišel Jalovec k Žalmanům a sotva ocitl se ve světnici, obrátil se k Norbertovi: "Tak se du s tebou poradit, člověče — já nevím — sakulajdo — opravdu nevím, co mám dělat. Jde o tu Stázu z pazderny. Nešťastná holka! Představ si, sešla se s naší mámou a padla před ní na kolena! No — věř, já nevím!"

Jalovec poposadil kalhoty a svýma dobráckýma očima hleděl na souseda. Snad mu připadlo, že vypadá směšně a proto ztuha odkašlal a povídal již tvrději: "Je to cumploch! Nemá to ani hadru, ani halíře a cpe se to na statek. — No — ale — mět ji na svědomí — já nevím! A Jenda — no — co s ním mám dělat?" Jalovec bezradně rozhodil rukama.

"Kamaráde," usmál se Žalman a poklepal mu na rameno, — "co chceš dělat teď, kdy už je pozdě? Nech všeho a dovol to! Že nemá Stáza peněz, inu — dyt' peníze nejsou všecko!"

"Ale znamenají hodně, kamaráde! A nejmrzutější při tom je, že ta Šenkapounová s tím správcem nebude. Povídají, že se s ním dá rozvíst."

Jalovec těkal očima, ale hned je sklopil před pohledem Žalmanovým. "Co myslíš? Ty bys dal Jendu takovej, kerá neměla pro něho citu? Jalovče, tak dalece by ses zapomněl?"

Žalman se usmál a usmál se také Jalovec, ale divně. Chvilku si opravoval řemen a pak se otázel: "Tak ty jako myslíš, abych to tento?"

"No, istě," horlivě přisvědčil Žalman, "přijmi ji k vám. — Pán

Bůh ti požehná! Dyt' se mají rádi a Stáza je zdravá holka a pěkná taky."

"Povídala prej, že od nás nic nechce a že u nás bude nadosmrťi za děvečku," povídal Jalovec a v očích ukázaly se mu slzy.

"No, to vy i nenecháte," povídal Žalman a káravě se na přítele podíval. "A proč taky? Nebylo by důstojný ani tobě ani statku, aby u vás byla za nic! Dáte i do polovičky a uděláte dobře!"

Jalovec poposadil kalhoty a odkašlal: "Máš recht — to ce víl" povídal a měl se k odchodu. "Ale bude tím taky Emil zkrácenej — já nevím, jak to — tento!"

"E — nepřinesl nic na svět a nic z něho neponese," zasmál se Žalman, "a dyž si udělají s Evou dluh, tak at' se starají. Taky sme se museli starat."

Pavel, který na své posteli poslouchal, přikývl a chraptivě prohodil: "Tak — tak! Všecko nemá žádnou cenu! At' je člověk chudej nebo bohatej — na konec nemá nic a čeká na něj smrt!"

"No — tak dyž vobá myslíte," nějak potěšeně povídal Jalovec, — "tak já teda pro ní pošlu Jendu! — At' je po vůli Boží!"

Dal pak všem s Pánem Bohem a klátil se domů. — —

Mandele byly svezeny — z části na poli motorovou mlátičkou vymláčeny, z části uloženy ve stodole a již byl čas, aby se podmítalo. —

Boleš strojil orání a čeledín vyváděl koně. Žalman udílel rozkazy a Žalmanová vyšla, aby jim dala svačinu.

Také Pavel vyšel. Měl vpadlá prsa i ramena. Kolik dní už v noci nespál a oči měl kalné a pohaslé.

Nyní, když se díval na krásné koně, jak neklidně u vozu podkovami hrabou a na krásného chlapce, který jest obrazem jeho mladých let a junákem jako vysoustruhovaným, trochu mu oživily.

Obrátil se k hospodáři a pravil toužebně: "Rád bych si eště zavoral. Eště naposled, Norberte! Rád bych — eště jednou — na svém."

Mladší Žalman byl touto žádostí jako proboden. Hluboce dojat

zahleděl se na bratra a pravil: — "Bojím se, že tě to unaví! Až z jara — to už to bude lepší a —"

"I — já chci hned!" trval na svém Pavel. "Boleši, svezu se s tebou! Vemeš mě? Zavorám si chvilku."

Mladík se ohlédl tázavě na otce, Žalman však přisvědčil a pravil bratrovi s dobráckým pohnutím: "Já pojedu s tebou taky na pole."

A jeli.

Bylo ve druhé polovině srpna a obloha pnula se vysoko nad zářivým krajem.

Vesničky byly tu po svahu a mezi březovými hájky rozběhlé a rozlezlé i mezi smrkovými lesy. Konopi, Sráz, Mokrá Louka, Samoty! Daleko mezi lesy zapadlé Zádveři a v průložině uložena Domabytle.

Pavel se na to všecko díval a oči se mu znovu mlhou kalily.

Přišli na pole; Boleš zapráhl do pluhu, připjal rozporky, zasa-
dil pluh a vzal kleče.

Začal orat a krácel statně brázdou. Koně šli vážně, jako by chápali, jak odpovědnou a užitečnou konají práci.

Stejně vážným byl Boleš a teprve, když dooral k oběma Žalmanům, zastavil a mírně se usmál:

"No tak, strejčku, esli chceš, — tak pojď," pravil, — "de to moc pěkně! Krájí se to jako chleba a koně to umějí nazpaměť!"

Pavel šel a zaoral.

Krácel za pluhem, držel kleče a jak tu a tam přišel kamínek pod pluh a trochu to vyhodilo, vždy se zamotal.

Kabát na něm poletoval a kalhoty mu s kyčlí visely. Vše na něm hrálo, takže se zdálo, že nemá již hmotného těla.

Šel a držel se, jak mohl statečně — oči mu oživily, plápolaly mu, — ruce na klecích se třásly.

"Moje brázdy," povídal Bolešovi, který šel při něm, aby mu pomohl, kdyby mu pluh vyskočil, "měl sem tak rád. Tuze rád — hochu! Měj je taky — moje — moje brázdy!"

Pavel se zakuckal. Musel zastavit a nabrat dechu. Vše mu na prsou hrčelo a v hrdle při dechu

pískalo. Boleš se chtěl chopiti klecí, aby oral sám, Pavel však nedal. —

"Nech mě ještě — je to již naposled," povídal a oral dále. Motál se za pluhem a ssál vůni půdy, zemitou a poněkud zatuhlou.

Norbert zůstal na mezi a díval se za Pavlem. Díval se a díval a pojednou byl zachvácen takovou bolestí, že se vrhl do mateřidousky, tvář přitiskl k zemi a zhluboka a z celého žalu a ze vši lásky, již měl naplněné nitro, úpěnlivě zaplakal. — — — — —

Po této tělesné práci se Pavlovi přitížilo.

Několik dnů pak ztrávil v těžké tísní. Ač venku hýřilo slunce nádhrou, nemohl dýchat.

Helenka mu posluhovala a trpěla právě tak jako on, ba snad ještě více.

Žalmanová utíkala ze světnice — pobývala na zahradě a lomila rukama. — Ach, co vše v těch hrozných hodinách Pánu Bohu nabízela! Dobře, že je tak moudrý a velkomyslný a nebere člověka za slovo!

A pak se Pavlovi ulehčilo.

Přišlo to do rána. Dech se mu uvolnil a do očí mu přišlo něco jiného. Díval se jasně po světnici — a dal se zaopatřit.

A když bylo po tomto dojmem a vznešeném obřadě, zavolal si Norberta.

"Bratře —" povídal mu polotíše, "já vím — bylo všelicos. Měli sme vobá bolest a měli sme si tolik co vyčítat. Vobá dva. Mlč — Norberte — já vím! — Ani ty, — ani já to nezavinil, — zavinila to válka! — Pán Bůh ti odpust' — a odpust' i mně! Vopatruj Andu a grunt, — a to, co přijde — ať se menuje po mně — —"

"Pavle!" zvolal Norbert bolestně a tiskl jeho ruce a padl tváří do jeho peřin. "Pavle — jak tě mám odprosit? — Pavle — bratře — nechod pryč s hořkostí — já — já za to nemůžu, — že i mám tak rád!"

"Já vím," šeptal Pavel a zavřel oči. A druhého dne zavolal si k loži Žalmanovou.

"Aninko, — rád bych i tobě ně-

co řekl," šeptal. — "Tot' viš, — měl sem tě rád — — jenže — — podle svýho, — Pán Bůh ti po-
žehnej!"

Žalmanová seděla u postele a bolestně štkala.

"Pavle," pravila, — "já to vím a byly časy, že taky já — ach — Pavle, — dybys věděl, co sem pro tebe vytrpěla! Vodpusť mi, Pavle, nikdá na tebe nezapomenu!"

"Ando!" — — — — —

Nebylo již Pavla Žalmana.

Skonal téže noci v ranních hodinách. Helenka u něho seděla a do poslední chvíle hladila mu ruku.

Hluboká noc byla svědkyní Pavlova zápasu se smrtí a když vzešla jitřenka a prvé záblesky dne nadzvedávaly oponu z úchvatného východu, odcházela duše Pavlova. —

Žalmanová klečela na kolenou v hlubokém žalu a téměř ve mdlobách.

Zdálo se jí, že nade vším — a i nad ní zvítězila smrt!

Ne! Byl to nový život! Stále se opakující, nikdy nekončící pohádka. —

Když po třídenním utrpení dala život dcerušce, byla až překvapena! Domnívalať se, že udeřila její poslední hodina, že trest její musí býti dovršen!

Ve velkém utrpení hleděla po svých dětech a již se s nimi loučila.

"Mý děti," říkala jim, "já bych ještě tak ráda, ráda s vámi žila!" A k Norbertovi se obracela a mroucíma očima ho k sobě volala.

"Musím za Pavlem," říkala mu teskně, "ale i tam budu tvá — tobě věrná, Norberte!"

Těžký kříž to dolehl na Žalmanova bedra! Ký div, že zešedivěl! Hlava se mu bělala, ostré životní dláto dlabalo mu ve tváři.

A přece ten kříž neměli nésti až na Golgotu. Ve druhé části cesty byl s ních sňat. Najednou to odlevilo. Někdo mocný rozkázal větru a bouři a nastalo utišení veliké! —

Proč se bojíte, malověrní —?

Lékař se vztyčil nad ložem a

rychlými pohyby křísil děvčátko, jež bylo bezmála zalknuté.

Žalmanová se podívala na kříž a nahlédla, že zčernalý, starý Kristus má oči pootevřené. Tedy se podíval — a — odpustil. —

Jako důkaz Božího smilování byl tu pak nový život. Jeho zvuky naplnily světnici.

Norbert Žalman co chvíli byl u své ženy a upozorňoval ji: "Myslím jsem, že to bude chlapec. — Chtěl sem, aby to byl Pavel — Pavel Žalman. — Novej, voživlej

Pavel!"

"Bude to tedy Pavlinka, Norberte! At' je po vůli Boží!" šeptala Žalmanová a zaplakala. Slzy jí stékaly z očí po spáncích do vlasů.

Byly to slzy bohaté a průzračné, ale nevyučovala je už žhavá, bezměrná bolest, bouřící jako šilenství, nýbrž mír, který vyměňuje bouři.

Dívala se na kříž a šeptala Norbertovi, ukazujíc očima: — "Kdo jest tento, že Ho větrové a bouře poslouchají?" —

(Konec.)

Schovanka

Původní román.

Napsal Jan Staněk.

I.

Po silnici vedoucí od nádraží k pěkné vesnici Patočicům bral se za příjemného dubnového odpoledne statný muž, nesoucí neveliký ruční vak, podle něhož se mohlo souditi, že vykonal delší cestu. — Když došel místa, odkud bylo pěkně viděti na celou osadu, zůstal státi a se zalíbením se na ni zahleděl.

Tento muž byl jediným synem velkostatkáře z Choulova, jménem Karel Letenský. Přijal místo hospodářského správce na velkostatku pana Jediného v Patočicích a právě toho dne přijel vlakem na stanici do Patočic, odkud se bral ke svému nastávajícímu dočasnému domovu.

Otec Karlův byl po druhé ženat a macecha neměla Karla ráda, naváděla na něho otce, který Karla pronásledoval a hádal se s ním bez příčiny, až se Karel rozhodl, že opustí rodný dům, který měl po otci někdy převzít.

Vystudoval vyšší hospodářskou školu a proto hledal místo správce prostřednictvím inserce a tu se mu podařilo nalézt místo v Patočicích u pana Jediného a také toto místo přijal.

S jakými pocity vstupoval do Patočic, nelze vystihnouti, ale dle výrazu jeho tváře se dalo souditi, že jest duše jeho skličena a zarmoucena. — Nebyl sice již mladíkem, za sebou mnohé zkušenosti. Prošel světovou válku a dosáhl hodnosti poručíka. Vrátil se ze světové války domů a shledal, že se otec po druhé oženil, což se jej dotklo velmi bolestně.

Matka Karlova zemřela krátce před vypuknutím války a jejím přáním bylo, aby majitelem velkostatku se stal Karel. Tušila, že se muž ještě jednou ožení a napsala tudíž svou poslední vůli, kterou uložila u notáře, v níž odkazovala vše, co jí náleželo, Karlovi. Byla spolumajitelkou statku a tudíž přecházela polovina statku na Karla. Tento však nechtěl plně práva svého využití a ponechával vše otci až do jeho smrti, až mu otec sám vše postoupí.

Macecha však nenáviděla Karla, neboť v něm spatřovala škůdce svých dvou dětí, hoch a děvčete, které se jí v tomto manželství narodily a pro něž by byla nejraději velkostatek Choulov zachránila.

Karel byl muž velice dobrosr-

dečný, přilnul brzy k oběma dětem, k bratru Josefovi a sestře Amálce. Obě děti měly Karla také rády, stále k němu odbíhaly, přes to, že jim toho macecha zakázala.

Přes 8 roků trpěl Karel všechny tyto ústrky a nezasloužené nadávky, máje stále nouzi o peníze, ač marnotratníkem nebyl a kdykoli prosil otce o peníze, vždy se tento zle do něho pustil, předhazoval mu, že by celý majetek promarnil.

Karel věděl, kdo je těchto hádek původcem, ale mlčel, až se konečně rozhodl rodný dům svůj opustiti.

Když odcházel z domova, macecha se před ním s oběma dětmi ukryla, nechtěla mu ani dáti s Bohem a otec se rozloučil s ním chladněji, než by s každým cizím člověkem učinil. Odcházel tudíž Karel s bolem v srdci a když se ocitl v polích, bolně zaplakal.

Stanuv na vyvýšeném místě, hleděl na úhlednou osadu, uprostřed níž se pněl kostel se štíhlou věží. Tam za kostelem viděl ještě jednu věž, o níž nevěděl, patřili-li ještě ke kostelu, anebo je tam jiná budova, snad dům pana Jediného, k němuž měl vstoupiti do služby. Jakási nevýslovná tíseň zmocnila se v té chvíli srdce jeho a na mysli mu zatanula otázka, jak tam bude přijat a jak s ním bude jednáno.

"Bohu poručeno," pravil si v duchu a chopiv se opět vaku, nastoupil další cestu. Brzy se ocitl ve vesnici, kde se každý, koho potkal, ohlížel za ním. Několik žen stálo před kapličkou na kraji vesnice a zvědavě na neznámého pohlížely. Karel slyšel, jak se jedna tázala, kdo je tento pán. Ostatní krčily jenom rameny.

Když došel na prostranství před kostelem, spatřil asi osmnáctiletou dívku, vycházející z kostela. — Karel ji pozdravil a tázal se, kde jest dům pana Jediného.

Dívka pohlédla na neznámého muže a tvář její se polila krásným růžencem.

"Jděte zde touto cestou, zámek stojí hned za kostelem," děla dívka, ukazujíc na pěknou cestu, vedoucí mimo kostel.

Karel poděkoval a zaměřil na-

značeným směrem. Po několika krocích se zastavil a ohlédl se zpět na dívku, která ještě stála a hleděla za ním. Nyní se však rychle otočila a chvatně se vzdalovala.

"Jaká to hezká děvča," pravil si v duchu. "Jaký půvab se ukrývá v jejích krásných očích!"

Když mu zmizela dívka s dohledu, obrátil se a šel k cíli své cesty. Brzy dospěl k velikému prostranství, podobnému malému náměstí, kolem něhož byly košaté stromy a přímo proti sobě užíval třípatrový dům s věží.

Nebylo již pochyby, že tento výstavný dům, zámku podobný, náleží panu Jedinému.

Nyní zaměřil přímo k průjezdu a tím do dvora. Zde viděl několik pracujících lidí, obrátil se nejbližšímu muži a tázal se, zdali je pan Jediný doma.

"Milostpán je nahoře v pokoji," odpovídal tázaný, ukazuje rukou přes dvůr k nádherné stavbě s velikým balkonem nad vchodem.

Karel se bral nyní přímo přes dvůr ku vchodu do domu, kde viděl mladou služku, čímsi se zaměstnávající. Došel k této dívce a žádal ji, aby jej ohlásila u pana Jediného, odevzdávaje ji svou navštívenku.

Dívka pohlédla pátravě na Karla a přijavši od něho navštívenku, rychle odběhla; vrátila se však brzy a pokynuvši Karlovi, vedla jej po schodech vzhůru do patra, kde jej předešla a otevřela dveře, kynuvši mu, aby vstoupil.

Vstoupiv do pokoje, spatřil tam staršího pána s paní a asi dvacetiletou dívku hezkého zevnějšku.

Všichni tři se ohlédlí ku dveřím na vstupujícího a starší pán, zdvihnuv se ze svého sedadla, pokročil Karlovi vstříc a pravil:

"Vy jste tedy pan Letenský, — můj nový hospodářský správce? Jsem tomu rád, že jste již zde. — domnívám se totiž, že svému oboru velmi dobře rozumíte?"

"O tom račte býti ubezpečen, pane Jediný!" usmál se Karel.

"Nuže dobře, spoléhám se na to. Nyní vám ukáži váš pokoj. — který jest již připraven. Pojďte!"

Karel se uklonil oběma dámám, které jej neuznaly ani za hodna

oslovení a šel za panem Jediným dolů do přízemí.

Pokoj, který byl Karlovi vykázan, nalézal se v přízemí, se dvěma okny vedoucími do zahrady a jedním oknem do dvora. Mimo dveře, vedoucí do Karlova pokoje, vedla chodba do zahrady, do které se pak sestupovalo po několika stupních.

"Nuže, pane Letenský, zde budete od dnešního dne míti domov" — usmál se pan Jediný. "Budete-li něco potřebovati, obraťte se vždy na mne. Zde máte své lože, psací stůl a druhý stůl s několika židlemi, pro případnou návštěvu, a dvě skříně na šaty. Potřebujete-li něčeho více, sdělte mi, rád ve všem vašemu přání vyjdu vstříc. Nyní pojďte, ukáži vám, kde je kuchyně, kde vám dají také hned něco k občerstvení!"

"Děkuji, pane Jediný, nepřeji si ničeho, avšak prosím, byste dal v kuchyni nařízení, aby mi bylo jídlo přinášeno vždy sem, do mého pokoje."

"Jak vám libo. Nyní vás však seznámím poněkud s hlavnějšími body nastávající vám práce. K ruce budete míti dva šafáře, kteří vás zavedou do všech podrobností."

Jediný předložil Karlovi různé knihy a poučoval jej o vedení zdejšího hospodářství.

Když se domácí pán vzdálil, — prohlédl si Karel celý pokoj, rozevřel svůj vak, vybral z něho šaty, jichž mnoho neměl a pověsil je do skříně. Nemaje nyní ničeho na práci, jal se znovu prohlížeti knihy a různé návody, čímž se zaměstnával až do večera.

V nastalém soumraku bylo na jeho dveře zaklepáno a hned na to vstoupil pan Jediný se dvěma muži, které představil Karlovi co šafáře. —

Karel pokročil k oběma mužům, podal jim ruku a pravil:

"Doufám, že budeme společně ku spokojenosti našeho pána dobře pracovati. Nyní buďte tak laskaví, pánové a seznámte mne se vším, co který na starosti máte; provedte mne celým domem, všemi hospodářskými místnostmi, abych zde co nejdříve zdomácněl."

Obrátiv se k pánovi, pravil

dále:

"Račte prominouti, pane Jediný, půjdu hned s těmito muži, aby mne se vším seznámili."

Jediný se blahosklonně usmál a pokynul rukou na souhlas. Karel šel nyní s oběma muži do dvora, kde jej tito prováděli a sdělovali mu, jaké práce se budou provádět na druhý den.

Čeled' zámecká hleděla zvědavě na nového hospodářského správce. Líbil se všem postavou a též zevnějškem, zvláště služebné dívky tvrdily, že je to hezký muž.

Když byl Karel se svou obchůzkou u konce, byla již úplná tma. Vrátil se do svého pokoje, kam mu přinesla služka večeři.

"První noc v tomto domě," — řekl si Karel po odchodu služby. "Panstvo jest příliš hrdé, což mi může býti konečně lhostejno, budu si hleděti svého zaměstnání a na jiném mi záležitosti nemusí."

První noc spal Karel málo; často procítal ze sna, jsa trápen různými a podivnými sny, v nichž se mu jevily známé i neznámé osoby, často se v snu střetl i s domácí slečnou, již viděl při svém příchodu, o níž ani nevěděl, jak se jmenuje. A zase mu vyvstala náhle před očima postava oné hezké dívky, již spatřil u kostela, která mu naznačila k zámku cestu. Viděl ve snu ty její krásné oči, které učinily na něho tak příznivý dojem.

Když časně ráno procitl z neklidného spánku, vzbudil se a jal se rychle oblékat. V zámeckém dvoře nebylo ještě nikoho viděti, vše byla pustá a prázdná. Přesto vyšel ze svého pokoje a zaměřil ku stájím, kde koně již nepokojně hrabali. První, koho na dvoře spatřil, byla kuchařka, která šla pro vodu. Zůstala stát a usmívajíc se, pravila:

"Pán správce měl dle všeho nepokojnou noc, když vstal tak časně, nejdříve z nás všech."

"Ano, máte pravdu," usmál se Karel.

"To jest jen první noc," pravila kuchařka. "Až si zde uvyknete, budete spát lépe."

Později se počala objevovati na dvoře čeled', přišli též oba šafáři a brzy panoval na zámeckém dvo-

ře čilý ruch.

Po snídani šel Karel s čeledí na pole, zavolal si jednoho šafáře, — který jej seznamoval s polnostmi. Při této pochůzce shledal mnoho zanedbaného a co by mělo býti jinak upraveno. Uminil si, promluvit o tom s panem Jediným.

Vrátil se v poledne s pole, setkal se na dvoře s pánem, který se jej počal dotazovati na mnohé a když mu Karel řekl, jaké nedostatky shledal, pravil k němu Jediný:

“Co uznáte za nutné, pane Letenský, to učiňte, jinak ale hled'te vždy, aby nebyl veliký náklad.”

Karel se brzy vpravil do svého povolání a svým chováním si získal náklonnosti u všech lidí, s nimiž se stýkal; z panské rodiny viděl toliko jen pána, dámy se v prvním týdnu jeho pobytu ani neukázaly, jako by v zámku ani nebyly. —

V sobotu k večeru jel kočí k nádraží pro mladého pána, který byl v blízkém městě u vojska poručíkem a každé soboty přijížděl domů. —

Když vjel kočár do zámekého dvora, přivážeje mladého pána, — stál Karel také na dvoře a zdravil mladého poručíka, jemuž jej pan Jediný představoval. Poručík pokynul nedbale hlavou a více si Karla nevšiml.

Dámy sestoupily také do dvora, aby uvítaly syna a bratra. Tu měl Karel příležitost spatřiti domácí slečnu podruhé.

Pozdravil též obě dámy, ale tyto, jak se zdálo, jeho pozdravu si ani nevšimly, přesto však viděl Karel, že slečna po něm šlehla pohledem, pak ale věnovala všecku svou pozornost svému bratru, — kterého odváděly do domu.

Karla chování se dam sice uráželo, ale nedal toho na sobě znáti, a když už nebylo třeba jeho přítomnosti na dvoře, odešel do svého pokoje, kde zůstal, aniž se dále o panstvo staral. Mladý pán se o něho také nestaral, neuznal jej za hodna své pozornosti, vždyt' byl Karel jenom sluhou jeho otce a tudíž také cho.

Následujícího dne ráno viděl Karel ze svého pokoje celou rodi-

nu Jediného, beroucí se přes dvůr k průjezdu; šli všichni na mši svatou. Karel byl také již připraven a právě hodlal opustiti svůj pokoj, když viděl panstvo přes dvůr se beroucí; počkal tudíž ještě chvíli, aby se s nimi nesetkal a teprve, když už vyšli průjezdem na prostranství, vyšel také Karel ze svého pokoje a bral se volným krokem touž cestou.

Když došel před kostel, vzbudil svým objevením se mezi stojícími tam lidmi velikou pozornost, neboť již každý věděl, že jest to panský správce. — Před vchodem do kostela stály vesnické dívky a když se bral Karel mimo tuto skupinu, spatřil mezi nimi zase onu hezounkou dívenku, která mu naznačila cestu k zámku.

Zahleděl se na ni, zraky jejich se setkaly a lic její polila se zase krásným růměncem a oči její se chvatně k zemi sklopily.

“Krásně to dítě,” pravil si Karel v duchu. — “Nikdo by se toho nenadál, že zde na vesnici září taková květinka.”

Karel byl od svého mládí vždy zbožný a zbožnost jeho neutrpěla újmy ani ve válce; ano, on byl pevně přesvědčen, že jej Bůh chrání, neboť se ocitl často ve velmi nebezpečném postavení, a vždy vyvázl bez úrazu, ač dosti často z mnoha jenom on sám. Zůstal v kostele dlouho a když odcházel, viděl, že jest zde již skoro sám.

Vystoupiv z kostele, zřel zase onu skupinu dívek před kostelem stojící. — Přelétl svým zrakem celou skupinu a tam v pozadí spatřil zase onu dívku a zachytil na okamžik její pohled, neboť ona před nim hned oči sklopila.

Panstvo opustilo kostel dříve a když přišel do zámku, zvěděl, že panstvo je již doma.

V době odpolední přijelo několik kočárů do zámekého dvora, byli to okolní statkáři, kteří přijeli na návštěvu. Mezi nimi byli dva mladí páni, kteří se ucházeli o slečnu Elu a dvě rodiny s dospívajícími dcerami, které se zajímají o mladého pána Konráda, jak se Karel dozvěděl od panské kučařky.

Karel zůstal až do čtyř hodin

doma ve svém pokoji a tu viděl panstvo oknem, procházející se v zahradě. Oni dva pánové se stále jenom otáčeli kolem slečny Ely, která byla ve svém chování k nim dosti příjemná, ale přece chladná, což Karel velmi dobře vycítil. — Několikráte se mu zdálo, že její pohled zavádil i o jeho okno, ale nepřikládal tomu důležitosti, domníval se, že se chtěla jenom tak přesvědčiti, nepozoruje-li bavičí se společnost a domnívaje se, že by to slečně asi milé nebylo, kdyby jej zpozorovala u okna, rozhodl se tudíž zámek opustiti.

Na dvoře se setkal se služkou, která mu vždy přinášela jídlo do jeho pokoje a tato se jej tázala, kam hodlá jíti.

“Půjdu do polí,” odvětil Karel.

“Ale pane správce, v poli jste stále a zítra tam půjdete také!” zvolala služka. “Zde v zámku jest návštěva, proč se také nepřidružíte, čas by vám pěkně uplynul.”

“Panstvo si mě přítomnosti nepřeje,” usmál se Karel. “Známosti zde vůbec nemám, jest mi tudíž nejmilejší procházka polmi, kde jest vždy tak posvátný klid.”

Na procházce sešel se se dvěma staršími sedláky, kteří s ním chodili a dobře se s nimi pobavil. Když se vrátil do zámku, hotovili se hosté právě k odjezdu. Slečna Ela stála se dvěma jinými dívkami blízko vchodu do domu a tu musel Letenský jíti těsně mimo tyto krasavice, ač by se jim byl nejraději vyhnul.

Kráčaje mimo, pozdravil, ale nezastavil se, zaslechl však ještě, jak se jedna z dívek tázala, kdo je tento pán.

Vstoupiv do svého pokoje, usedl ke stolu, od něhož mohl viděti do dvora, aniž by sám byl viděn. Panstvo nasedalo do kočárů a po přátelském rozloučení vyjeli ze zámekého dvora.

Celá rodina pana Jediného stála na dvoře, až kočáry zmizely. — Nyní se vraceli všichni do domu a tu opět se Karlovi zdálo, že slečna Ela pohlédla zase k jeho oknu.

“Obává se mé zvědavosti,” pomyslí si Letenský. “Budu opatrným, aby mne nepřistihla, že ji a nebo někoho z návštěvníků pozo-

ruji, raději se vždy vzdám, když bude zde návštěva."

Následující týden uplynul Karlovi mnohem dříve než první. V poli nalézal dosti zaměstnání a mimo to setkal se dvakrát s onou hezkou dívkou; pozdravil ji vždy, promluvil několik slov, ale nezastavoval se. Až v sobotu k večeru, když se vracel s poli, setkal se opět s onou dívkou, pozdravil ji a pravil dále, usmívaje se:

"Slečno, my máme štěstí, setkáváme se často a dnes můžeme jít spolu do vesnice, neboť doufám, že i vy jdete již domů."

Dívka na něho pohlédla, byla uvedena jeho slovy do rozpaků a pak pravila, klopíc oči k zemi:

"Ano, jdu také již domů."

"Dovolíte mi tudíž jít s vámi?" tážal se Karel, hledě se zalíbením na rdící se dívku.

"Nemám práva zakazovati vám, jít touto cestou, pane správce," — odpověděla dívka polohlasně.

"Cestu mi ovšem zakazovati nemůžete, ale můžete mi zakázati jít s vámi, když by vám nebyla moje společnost milá, neobtěžoval bych vás, ale zůstal bych zpět."

"Ne, pane správce, není mi vaše společnost nemilou, jsem však přesvědčena, že vás nemůže zajímat selské děvče, nejsem v řeči tak obratnou, jako slečny z města." —

"Oh, vždyť já jsem také z venkova," zasmál se správce. Dívka pohlédla nyní jaksi s větší důvěrou Karlovi do očí a opakovala: "Vy, pane správce, že jste také z venkova? — A snad též selský syn?"

"Ano, můj otec má také polní hospodářství," přisvědčil Karel. — "Znám dostatečně venkovský lid a rád se s ním bavím."

"Pak vám zajisté nejsou protivné neobroušené způsoby venkovánů," zasmála se dívka tak půvabně a mile, že by ji byl Karel hned zlíbal.

"Zajisté mi není upřímnost vesničanů proti mysli, lépe jest říci vše od srdce, než pravdu zaobalovati do různých frází, plných neupřímnosti."

Dívka se jej nyní dotazovala, jak se mu líbí v zámku a jak často

se stýká se zámeckou slečnou.

"Vůbec se s ní nestýkám," odpověděl Karel. "Nepromluvili jsme spolu ještě ani slova; mám svůj pokoj a do panských pokojů nevstoupím nikdy a dámy ke mně také nepřijdou."

"Zámecké panstvo jest příliš hrdé, to jest všeobecně známo," dělá dívka s lehkým úsměvem na rtech. "Mladý pán však často vůči vesnickým dívkám na svou hrdost zapomíná," dodala s pohrdavým úsměvem.

"Tedy jest mladý pán méně hrdý?" poznamenal Karel, ač věděl, co dívka tím myslela.

"Pravila jsem, že vůči vesnickým dívkám," dělá s důrazem. — "Jinak jest neméně hrdý."

"Zajisté si získal již také dosti sympatie mezi vámi, vesnickými děvčaty?" děl Karel, upíraje na dívku pátravý pohled, jako by chtěl v jejich myšlenkách čísti.

"Domníváte se, pane správce, že my venkovanky nevystihneme, čeho chce takový pán svou vlídností dosáhnouti?"

"Nuže, slečno, vy snad jeho laskavé chování vůči vám odsuzujete?" zvolal Karel, nespouštěje dívky s pohledu.

"Co mne samé se týče, dovedla jsem se mu vždy vyhnouti, ačkoliv mi z počátku velmi často nadbíhal."

Za tohoto hovoru došli do vesnice, kde se dívka od Karla odloučila a brala se k selskému statku, který byl také Karlovi již znám a s jehož majitelem, jenž se jmenoval Malona, se již setkal několikrát v poli.

Kráčejíce vesnicí k zámku, myslil stále ještě na tuto dívčinu, která učinila na něho velmi příznivý dojem a nescetnékrát si opakoval slova:

"Jaká to krasavice, tato Malonova dcera!"

Když vstoupil do zámeckého dvora, setkal se s mladým pánem, který přijel toho dne hned po poledni. Pozdravil jej a bral se dále, nevšímaje si toho, že se za ním ohlíží. —

Když Karel uvedl vše do náležitého pořádku, odebral se do svého pokoje, odkud již toho večera

nevyšel.

V panském, rodinném pokoji byli tohoto dne večer všichni členové pohromadě, mluvili právě o Karlovi a mladý pán pravil, že se mu zdá býti tento správce příliš hrdým.

Slečna Eva zvolala pohrdavě: "Na co by mohl býti takový chud'as hrdý? Vždyť je jenom sluhou, vůči nám hrdým býti nemůže, leda vůči sedlákům, z jejichž středu jistě vyšel a nyní když je panským správcem, domnívá se býti nad jiné povýšený."

"Mě jeho chování uráží!" zvolal mladý pán. — "Ukáži mu co nejdříve, že jej nepovažuji za nic vyššího, než každého čeledína."

Oba rodiče naslouchali mlčky této pomluvě aniž by se ujali svého správce, proti němuž neměli ještě příčiny ostře vystupovati. — Tu se obrátil Konrád na otce s otázkou, zdali byl ten Letenský také vojákem.

"Nevím, neptal jsem se ho," — odpověděl Jediný.

"Neučinil ani zminky o své vojenské povinnosti, když se ucházel o toto místo u tebe?" otázal se Konrád dále.

"Ne, o tom se nezminil a také by to bylo zbytečné; hlavní jest, že má odborné hospodářské vzdělání a to mi předložil."

"Kdyby mi přišel jako voják k setnině, to bych ho naučil míti úctu k svým představeným, ten by se asi divil!" rozesmál se Konrád hrubě a Ela mu přizvukovala.

Druhého dne v neděli přijeli zase návštěvníci do zámku, statkář Duran s chotí a dvěma dcerami, dále statkář Klován s chotí a třemi dcerami a dva svobodní páni Artur Pelášil a Zdeněk Skřípal, oba majitelé velkostatků a ctitelé Ely Jediné.

Karel byl právě na dvoře, když sem kočáry vjely, zavolal čeledíny, aby se chopili koní a právě se chtěl vzdáliti, ale tu vystoupil mladý Jediný z domu a zvolal přísně:

"Letenský, postarejte se o koně!" —

Karel se ohlédl na mladého pána, překvapil ho ostrý hlas, jakým mu byl tento rozkaz dán, pak ale

pravil klidně:

"Již se tak stalo, pane poručíku!"

Konrád hleděl chvíli zamračeně na Letenského, pak se ale obrátil k hostům a vítal je se sladkým úsměvem a mnohými poklonami.

Karel se nezdržel dlouho na dvoře, odebral se hned do svého pokoje, byl vystoupením mladého pána velice pobouřen. — Dlouho však ve svém pokoji nevydržel, — chtěl si vyjíti někam v ústraní, kde by na jednání tohoto hrdého mladíka zapomenul.

V panských pokojích bylo velmi živo a veselo. Mladé dámy se přidružily hned k Ele, každá měla nějakou novinku, kterou domácí dceři ochotně sdělovala. — Tyto novinky týkaly se hlavně mužů, s nimiž se v minulém týdnu seznámily. —

"Ale slečno, proč nepřijde také váš nový správce mezi nás?" tázala se náhle Božena Duranová. — "Zdá se býti dosti slušný a zajisté taky dosti zábavný!"

"Nemám ve zvyku, přicházeti s čeledí do styku", odvětila Ela. — "Takový sluha by se domníval, jak mnoho na něm záleží, kdybychom jej volaly do naší společnosti."

"Ale, slečno, vždyť je to hospodářský správce, není přece obyčejným sluhou," namítala Božena Duranová. "Nemluvila jsem sice s ním, ale celý jeho zevnějšek jest dosti slušný."

Ela mávla odmitavě rukou a zvolala:

"Nepřivolím nikdy, — aby byl tento muž do naší společnosti připuštěn! Baviti se se sluhou není nijak příjemné; kdyby byl aspoň záložním důstojníkem, pak by to bylo přece poněkud omluvitelné, kdybychom jej sem zatáhly."

Slečna Duranová již děle nenaléhala, aby byl hospodářský správce přivolán.

Konrád stál nedaleko a slyšel, jak se Božena Duranová přimlouvá, aby byl také Letenský do společnosti přivolán; obrátil se k dívkám a pravil posměšně:

"Slečno, jak jsem z vašich slov vyrozuměl, máte zvláštní zálibu v zábavě s lidmi služebníky?"

"Domnívám se, pane poručíku,

že bychom si tím nezadaly, když bychom věnovaly částku pozornosti i tomuto pánovi, který je podle mého uznání dosti slušný —"

"A způsobilý, aby vám po případě vyčistil boty," zachechtal se Konrád. "Přejete-li si opravdu jeho služeb, jsem ochoten zavolatí jej a rozkázati mu —"

"Pane poručíku, není slušné někoho takto pokořovati!" vpadla Božena Duranová hrdému mladíkovi do řeči.

"Eh, co není hezké, vůči svým sluhům si vždy můžeme něco podobného dovoliti," prohodil Konrád a šel uvítati nově přibylé pány, kteří přijeli koňmo. Vyšel na dvůr a volal Letenského a když se neobjevoval, ptal se čeledínů, odvádějících koně, kde Letenský mešká.

"Pan správce šel někam pryč," odpovídal jeden čeledín. To však Konráda rozehrálo, zahromoval, až se to rozléhalo a zvolal:

"Až se vrátí, promluví si s ním! — Zde má býti! A neví-li to, jest nutno mu říci, jaké jsou jeho povinnosti, on zajisté nezná vojenskou kázeň, bude nutno vše mu vysvětliti!"

"Kdo je ten Letenský?" tázal se Artur Pelášil.

"Náš hospodářský příručí je to, chlap hrdý, jako by on zde byl pánem; otec je na něho slab, ale já se postarám o to, že bude tančiti tak, jak já budu pískati."

Oba pánové se smáli a Zdeněk Skřípal, chtěje hrdému poručíkovi zalichotit, pravil:

"To věřím, že mu dovedeš náležitě jeho povinnosti vštípit dle vojenského způsobu a jest jisto, že si to onen mladíček zapamatuje."

"On není již mladíčkem, je to chlap již starší, ale to na věci ničeho nemění; my důstojníci jsme uvykli na přesnost a to musí býti i zde. — Nyní však již pojd'te, pánové, dámy se nudí."

Letenský se procházel v polích a teprve v nastalém soumraku se vracel domů; přišel do zámeckého dvora právě ve chvíli, kdy se panstvo již s hosty loučilo. Konrád viděl Letenského procházeti průjezdem a šel mu hned vstříc s hrozně zamračeným pohledem. Ne-

poděkoval na jeho pozdrav, ale rozkřikl se:

"Kde jste byl? Nevíte, že máte býti zde, když jsou zde hosté, byste se staral o jejich koně?"

Karel stanul, zahleděl se klidně Konrádovi do očí a zvolal pevným hlasem:

"Pane poručíku, nedomnívejte se, že máte před sebou svého rekruta! Ostatně, nejsem čeledínem, abych zde opatroval koně. Takový způsob jednání si pro příště zakazují!"

"Haha, haha, on prý není rekrutem a jak jest viděti, nemá o vojenské kázi ani zdání!" chechtal se Konrád, dupaje vztekle nohou o zem. "Vy si zakazujete, vy, náš čeledín?"

"Pane poručíku, napomínám vás opět, abyste se mírnil!" — zvolal Karel, hledě pevně mladému muži do očí.

"Já mírnit? Nejste naším sluhou?" řval Konrád, až se to po celém dvoře rozléhalo.

"Ano, jsem ve službách vašeho pana otce, ale nejsem otrokem, aby si mohl takový přemrštěný mladík vůči mně různých hrubství dovoliti."

"Co jste řekl, já že jsem přemrštěný mladík? — Toho budete litovati, nepochybně neznáte tyto odznaky na mém vojenském kroji, jinak byste se neosmělil takto mluvit."

"Odznaky, na něž mně upozorňujete, učil jsem se znáti a ctíti dříve, než jste vyzul vaše dětské střevíčky, pane poručíku!"

V té chvíli přicházel pan Jediný a Karel pravil k němu, vnitřně pobouřen:

"Pane Jediný, domnívám se, že takovýmto způsobem se s lidmi mého druhu nejedná! Nebyl-li jste spokojen se mnou v mém povolání, mohl jste mi dáti svou nespokojenost jiným způsobem na jevo, než zde pan poručík učinil."

"O nespokojenosti není zde řeči, naopak, jsem s vámi úplně spokojen a vážím si vás velice, pane Letenský!"

"Děkuji vám, pane Jediný — a spolu prosím, byste vzal laskavě na vědomí mou výpověď, — zítra dům váš opouštím."

"Vaši výpověď, pane Letenský, nepřijímám! Promluvíme si spolu později," pravil pan Jediný, a obrátiv se ku svému synu, dodal přísným hlasem: "S tebou si také promluví, domníval jsem se, že jsi přece chytřejším."

Konrád vrhl ještě jeden zuřivý pohled na Karla a odcházel, jsa v obličeji vztekem rozpálen.

Karel se panu Jedinému uklonil a bral se do domu mimo skupinu dam, které na něho se zalíbením pohlížely. Kráčeje mimo dámy, pozdravil je sejmutím klobouku a úklonou.

"Pan poručík se příliš přenáhli," děla Božena Duranová. — "Tento hospodářský správce se zdá býti zvláště slušný muž."

"Ano, ano," přisvědčovaly ostatní dívky, jenom Ela Jediná mlčela. I ona shledávala Karla velice zajímavým, nemohla si toho však doznati; zlobilo ji, že byl bratr její u přítomnosti hostů jím pokořen a otcem zakřiknut.

Po odjezdu hostů, když se celá rodina Jediného nalézala v pokoji, obrátil se pan Jediný k svému synovi a pravil:

"Poslyš, ty hloupý chlapče, co pak jsi si vlastně myslel, když jsi tak sprostě vůči mému hospodářskému správci vystoupil?"

"Tati, nezastávej se toho hrdého nafoukance!" zvolal Konrád. — "Já se domnívám, že má míti vždy on více úcty ke mně, než já k němu, ale není tomu tak!"

"Proč jsi vystupoval vůči němu tak, jako by byl čeledínem, jenž má za povinnost obstarávání koní? Pamatuj si, že čeledín a hospodářský správce jest veliký rozdíl! — Doznávám opět, že si tohoto muže vážím a bude-li on na své výpovědi trvati, způsobí jsi mi veliké nepřijemnosti a snad i škodu, neboť on se ujímá všech svých povinností opravdu svědomitě. — Tvou povinností by teď bylo, jíti k němu a omluviti se ze své přenáhlenosti."

"Haha, mám jíti k němu a odprositi jej! — To tak ještě, já poručík, abych odprošoval ledajakého selského chlapa, který se u nás jmenuje správce. Tati, to přece nemyslíš vážně a nechceš mne tak

pokořiti před tímto cizincem?"

"Nepoženu tě k němu, pravím jenom, že by to bylo tvou povinností i přes to, že jsi poručíkem, jak stále s hrdostí na ni poukazuješ, což bys učiniti neměl, neboť nevíš, zdali i tento Letenský něčím podobným nebyl."

"Ten, že by byl býval důstojníkem?" rozesmál se Konrád. "Tomu by důstojnická uniforma slušela!" —

"To je všechno vedlejší!" děl Jediný ostrým hlasem. "Pro příště ti zakazuji, zůstane-li Letenský zde, abys nic podobného již neučinil! —"

"Ale tati, vždyť mu to neškodí," vmísila se nyní také Ela do řeči. "On je příliš hrdý, zasluhuje býti pokořen."

"V čem spatřuješ jakou hrdost při něm?" obrátil se Jediný k dceři. "Co jmenuješ hrdostí, snad to, že ti nenadbíhá? Nemohu říci o něm nic podobného, až do této chvíle nemohu říci, že bych byl při něm pozoroval něco, co by se s mým náhledem nesrovnávalo. A konečně, kdyby byl hrdý, není nám to nijak ke škodě, neboť je jinak svědomitý ve všem."

Po těch slovech vyšel Jediný z pokoje a zaměřil k pokoji Karlovu. Zaklepal a na vyzvání vstoupil. Karel seděl u stolu, máje hlavu opřenu, když však spatřil svého zaměstnavatele, povstal a lehce se uklonil. —

"Pane Letenský, přicházím k vám stran té nepřijemnosti, již můj syn dnes vyvolal. Dáváte mi výpověď, již však nehodlám přijmouti, neboť jsem s vaší činností úplně spokojen a domnívám se, že nebudete na své výpovědi trvati."

"Pane Jediný, zajisté uznáte, že jsem se zde stal nemožným, po tomto výstupu s panem poručíkem. Tak, jak si pan poručík přeje, nenechám se nikdy zotročiti, — mám též svou čest a své přesvědčení, které si pro vždy uchovám."

"Nežádám od vás ničeho podobného, pane Letenský! Zůstaňte jenom takovým, jakým jste byl a buďte ubezpečen, že budu i nadále s vámi spokojen. Podobné nepřijemnosti, jaké se dnes ode-

hrály na dvoře, nesmí se opakovati."

Karel stál s hlavou na prsa skloněnou, byl pevně rozhodnut opustiti tento dům, ač nevěděl, kam by se měl odtud obrátiti. — Nyní však, slyše svého pána takto mluviti, počal ve svém rozhodnutí kolísati a na opětnou otázku Jediného, hodlá-li zůstat, pravil:

"Budiž, pane Jediný, zůstanu dále ve službách vašich, ač kdyby se měly podobné výstupy s panem poručíkem opakovat, nebylo by zde více pro mne místa."

"Postarám se o to, aby můj syn byl vůči vám slušnějším," odvětil Jediný, podávaje Karlovi ruku, — načež se vzdálil. Karel zůstal zase samotén, usedl ke stolu a zabral se v myšlenky. Uvažoval, proč se mladý Jediný na něho vrhl, jaké měl k tomu příčiny? Až do tohoto dne nezavdal tomuto hrdému poručíku nejmenší příčiny k nenávisti a přece byl jím tak nenáviděn.

Myšlenky jeho přenesly se poznenáhlu k slečně Ele, která mu dávala též svým jednáním jasně na jevo, jak jest pro ni bezvýznamný. — Bolelo jej toto pohrdání se strany lidí, v jichž blízkosti byl nucen žiti, jejichž se stal službou. —

"Přemrštěná hrdost," řekl si tiše. "Mně se tato hrdost protivi; jak jinak mile působí na mne zjev oné selské dívky, s níž se tak rád v poli setkávám. Z té mluví upřímnost a nestrojenost, mohu říci, že nezkaženost duše."

Karel byl toho večera velice rozrušen, jeho pokoj se mu zdál býti příliš těsný, rád by si byl vyšel někam ven, ale kam? Do hostince jíti nechtěl, nebyl v takové náladě, aby se s lidmi bavil, máje mysl vzrušenou. Nejraději by se byl setkal s Vlastou Malonovou, té by se byl rád svěřil se svými těžkostmi; ale sejítí se s ní za večera, bylo nemožno, ona zajisté dům neopustí, ani by se to ne-slušelo.

"Snad se s ní setkám zítra," utěšoval se v duchu. "Hovor s ní je pro mne osvěžující."

Bylo pozdě v noci, když Karel uléhal na lože.

(Pokračování.)

JARO V JESENÍ

Napsala Anna Frusová.

VI.

Tak vplul malý Julius Pavlas do nového období svého života, je muž velmi rychle zvykl. Péči Juliinou i paní Labské odložil poněhlu mnohý svůj zlozvyk, ve který vešel u Kolinských, a protože nepozbyl své roztomilosti a podřizoval se poslušně všemu, čeho na něm obě žádaly, udržel se i v lásce paní Labské.

Manželé Kolínští říkali po odchodu Julečkově, že si dítě vyžádala matka Kolinského, a poněvadž by toho trvale nemohli tvrditi, ohlédl se po jiném místě, kde by zakotvili. Sám Berka jim k tomu dopomohl.

A tak se stalo, že Juleček, když jich už vůbec nespátl, na ně ani na svůj pobyt u nich nevzpomněl. Chodil nyní do školy ve Skřivanech, máje vždy za svého věrného průvodce mohutného Césara, jenž se, doprovodiv jej, pokaždé hned zase vrátil domů. Když pak se blížila hodina, kdy děti měly jíti ze školy, César vždy čekal u branky, stále zamčené, již mu Berka pokaždé otevřel.

Paní Labská zvykla hochovi poněhlu tak, jako by byl krev její krve. On sice věděl, že milostivá není jeho matkou, ale přes to ji říkal "maminko", a lidé ve Skřivanech jinak o něm nemluvili, — než jako o "mladém Labském". A kdekdo ho měl rád. Stal se z něho nejen hezký, nýbrž i hodný mladík.

Za války se obyvatelům vily "Krasavy" nevedlo zle, neboť nájemce statku paní Labské vždy ji správně odváděl životní potřeby, jež měla vyminěny; ale přes to se i jich těžce dotýkaly hrůzy válečné. Antonín Hájek, bratranec Juliin, šel také do války, byl též raněn, též nemocen, a teprve, když

utrpěl druhé zranění — přišel o palec pravé nohy — ponechali si ho vojenští páni pro kancelářské práce, jako mnoho jiných. V té době měl už tři děti, a v obchodě se mu vedlo dobře, neboť mu vydatně pomohlo matčino jmění; jednak jim vyplatil svého společníka, jednak si nakoupil zboží, jež výhodně prodal.

Paní Hájková se totiž několik dní před svým druhým sňatkem dověděla o svém snoubenci takových nepříjemných zpráv, že se za něho neprovdala. Ze zármutku a z hanby, že se vyskytl muž, který ji oslnil svým elegantním vystupováním a roztomilostí, a málem by ji, paní přece moudrou, ba "neomylnou", byl ošidil a připravil o jmění, se dokonce roznemohla. Když jí bylo lépe, vrátila se do Prahy, kde ji čekal její útulný byt. Bylo v něm však smutno, — vzpomínky na jejího nebožtíka a na syna na ni mocně dorážely, leč hrob manželův, na němž se jevila péče Antonínova, jí nedodal útěchy. Pocítila touhu po laskavém slovu útěchy a šla, kam ji táhlo srdce. Šla zvolna mimo Antonínův obchod a to právě ve chvíli, kdy její snacha, Drahuška, — otírala skleněné dveře. Paní Hájková se bezděky zastavila, a její teskný pohled se střetl s pohledem mladé ženy, která, nerozmýšlejíc se, přiskočila k ní, políbila ji radostně ruku a vtáhla ji dovnitř obchodu. — Poté nastalo veliké smíření. — neboť paní Hájkovou velmi dojala pokora její snachy. — A když churavou, roztrpčenou paní pohladily a kol šíje se jí ovinuly heboucké ručinky malé Marušky, — Antonínovy dcerky, která se k ní lichotivě měla, bylo už docela dobře. Ze svárlivé, mrzuté paní se stala dobrá matka milující babi-

čka. —

Před koncem války se Antonín vrátil domů již nadobro, a Julie se z toho upřímně radovala. — Zato truchlila s paní Labskou a často vzpomínala na veselého a vždy laskavého Miloše Černického, — který šel do války hned na jejím počátku. Byl brzy poté těžce raněn. Myslí, že přijde o nohu, ale jako zázrakem se uzdravil a byl záhy poté znovu hnán do fronty, aniž se mu dostalo přiměřené dovolené. Jen zcela krátký čas ho nechali v nemocniční kanceláři, a pak — hajdy člověče s českým jménem a s českou duší: do fronty!

A od té doby se stopa inženýra Černického ztratila. Ani jediného dopisu, nebo listěčku poštou se nedostalo ani paní Labské, ani jeho matce, ani sestře. — Po mnohých dotazech se dověděly pouze toho, že jest nezvěstným, ale, poněvadž rakouská vláda byla velice nedůvěřivá, byly zevrubně prohlíženy všechny jeho písemnosti. Nevadilo, že v jeho korespondenci nebylo nalezeno nic závadného; čas od času byl byt jeho matky znovu a znovu podrobován prohlídce. Jeho matka, ač nevlastní, lnuła k němu s velikou láskou — vždyt' to byl syn její milované sestry — a protože byla chorá, — hroutila se po každé prohlídce, až kdysi ulehla, aby již ze svého lože nepovstala. Katané se však dostavili na místo i v den jejího pohřbu, aby pátrali, zda nebude mezi příbuzenstvem "podezřelých lidí"!

Pro paní Labskou bylo snad štěstí, že byla v tu nevlídnou, podzimní dobu zachváčena chřipkou a nemohla se tudíž vůbec účastnit pohřbu, neboť jinak by se jim byla blahobytně a hrdě vypadající dáma jistě stala podezřelou. Nebyli by sice u ní našli žádného materiálu, který by jí, nebo Černického usvědčoval z velezrady, avšak zmíněné prohlídky byly by jí bývaly nepříjemné. A protože paní Labská měla horečky, nemohla se od ní vzdálit ani Julie, a bylo to dobře; alespoň nebylo známo, že by byla nějaká příbuzenská spojka mezi ní a rodinou Černických.

Po smrti Milošovy matky paní

Labská už neměla žádných přátel. Byla tu sice ještě Milošova sestra, ale skutečnost, že se provdala za Němce, byla staré dámě dostatečným důvodem, aby se jí zřekla. I byli paní Labské jedinými spřízněnými dušemi vlastně toliko Julie se svým synem. —

Když nastal čas, že by Juleček byl měl začít chodit do střední školy, paní Labská měla starost o to, aby se hochovi, který byl poměrně slabě soustavy tělesné, něco cestou nepříhodilo; a proto hledala pro něho vychovatele. Našla ho v osobě mladého studenta práv — který byl chud a téměř sám sobě zůstaven. Při vojenských odvozech snadno vyvázl, poněvadž byl těla nesouměrného — měl pravou lopatku poněkud vyšší než levou, a nakřiveného vojáka armáda nemůže zpravidla potřebovat. Jinak měl hezký obličej a zpředu nebylo znáti jeho vady. Byl slušný a velmi snaživý člověk, který dobře připravoval Julečka, — takže hoch, když byl připuštěn ke zkouškám na gymnasiu jako externista, (Externista — student, který pro určitou příčinu nedochází do školy, nýbrž učí se doma a podrobuje se příslušným zkouškám na konci každého pololetí.) vyšel pokaždé s vyznamenáním.

Celá čtyry leta právník Brázdil bydlil ve vile "Krasavce"; potom, když udělal doktorát, našel si v Praze místo u advokáta jako koncipient. Ale poněvadž si ho paní Labská oblíbila a měla k němu velikou důvěru, svěřila Julečka do jeho ochrany. V tu dobu se již blížila k sedmdesátce; byla sice stále čilá, ale přece už ne tou měrou, aby se mohla, jak měla kdysi v úmyslu, přestěhovat k vůli Julečkovi do Prahy.

Tehdy se po namáhavém pátrání paní Labská dověděla, že po Milošovi není opravdu nikde stopy. —

"Nejspíše asi zahynul při výbuchu pumy, při čemž bylo jeho tělo možná tak rozmeteno, že ho z troskek nebylo lze poznati —", napsal jí jeho přítel, který s ním bojoval.

Paní Labská, která Miloše vždy pokládala za svého dědice, se po

té zprávě rozhodla, že bude Julečka adoptovati, to jest, že ho přijme za vlastního. On sám se vždycky domníval, že je sirotek a jeho otcem že byl Juliin bratr.

Když dokončil gymnasium, věnoval se na přání paní Labské studiu práv a stal se jako pilný a nadaný student doktorem, když mu bylo třiatdvacet let.

V té době již věděl, že jeho matkou jest Julie, a věděl i to, že jest jejím nemanželským synem. — Sama mu to pověděla. A podotkla při tom, že jeho otec byl sice prvním mužem, kterého poznala, ale zároveň také mužem, který ji vzal nadobro víru v poctivost a spravedlnost mužů.

"Zapřel mne i tebe!" řekla trpce, a když ji s pohnutím objal a políbil, tázala se ho, zda ji nepohrdá. Políbil ji ruku, a poněvadž se už jako malý hošík učil přemáhati pláč, potlačil své pohnutí a sevřel ji pevněji ve svou náruč.

"Již od svých devatenácti let vím, že jsi moje mamička, a vzpomněš, zda jsi někdy měla příčinu domnívat se, že tebou pohrdám?" ptal se měkce.

"A kdo —" zahořela Julie v tváři.

"Kdo?" opakoval po ní Julius a hned hořce dodal: — "Jen jeden člověk na světě je tak mstivý a špatný, a to je —"

"Kolinský!" vpadla mu do řeči Julie.

"Ano, Kolinský to byl! Věř mi upřímně, že jsem si někdy jen jako ve snách vzpomněl, že jsem dříve, než u tebe, byl v nějaké jiné rodině. Když však ke mně kdysi přistoupil v Praze jakýsi muž a prohlásil, že se jmenuje Kolinský, — začalo mi v hlavě pohnutí svítat. A než jsem se nadál, začal — nu, začal mluvit o mém původu. Odbyl jsem ho příkře, avšak za několik dní poté objevila se u mne v bytě jakási žena, která prohlásila, že jest Kolinská, a prosila, abych ji vyslechl. Omlouvala svého muže, a vypravovala mi, jak se s tebou seznámila, jakou jsi k ní pojala důvěru, takže jsi jí bez rozpaků svěřila i mne, a jak jsi na ni bývala vždy laskava. Říkala, že se jí za války, kdy její muž byl na

vojně, vedlo velmi špatně, a že by snad, nebýti tebe, zahynula i se svými dvěma dětmi, poněvadž nedostávala žádné podpory. Její muž byl totiž ve válce zběhem, a rodin zběhů rakouská vláda ovšem nepodporovala. — Ale tys prý nezapomněla, že byla na mne hodná, a za to jsi prý vzbudila k ní v srdci dobré paní Labské jiskru soucitu, takže dovolila, abys ji, pokud bylo možno, podporovala —"

A dále Julius vypravoval podle líčení Kolinské, jak se její muž znenadání vrátil z války domů. — Nebyl prý zběhem, stal se nějaký omyl ve jméně. Přišel s důstojníkem, u kterého byl sluhou, a ten pán ho, poněvadž s ním byl spokojen a byl mu nadto zavázán i vděčností za jakousi úsluhu, přijal za domovníka do své továrny. V občanském životě byl totiž továrníkem, a byl manželem dámy, jež měla u sebe svou babičku. A poněvadž se nescházejí hory s horami, nýbrž lidé s lidmi, stalo se, že se i Kolinská sešla se starou dámou, která byla vdovou po generálovi Šembergovi, a domluvily se, že obě znají Julii. Dáma ji znala ovšem lépe než Kolinská, poněvadž se s Julií dříve a častěji stýkala jakožto s vychovatelkou svých vnúčků. —

Jak a podle čeho Kolinský poznal po letech Julia, nebo jak se o něm dověděl, jeho žena nevěděla — nepověděl jí to; ale zarmouceně se ji doznal, jak jej pan Julius hrůzou odbyl, když se k němu hlásil. A kdyby nemluvilval ze spaní, — Kolinská by se asi vůbec nebyla dověděla, jak se věci vlastně měly; že se totiž její muž napřed pokoušel, pospinit Julii v očích jejího syna, a teprve potom že ho ten odbyl. Uděla tedy na muže, a on se přiznal.

I přichází nyní také jeho jménem, požádat pana Julečka za odpuštění, a zároveň mu vyřídit od staré paní generálové pozvání, aby ji navštívil. Ráda by ho poznala osobně.

Jel tedy do Hradce Králové. — kde paní Šembergova žila, a od ní se dověděl mnoho krásného o své matce, i také lecčehos o svém ot-

ci; jeho jména však nikoli. Pani generálová na jeho otázku odpověděla, že nemá práva ho jmenovat. To právo má prý toliko jeho matka, kterou vzkázala pozdravovat s ujištěním, že si ji nepřestala vážit ani potom, když od nich odešla — —

Julie zaplakala, ale od té doby nemluvila již nikdy s Juliem o těch věcech.

Když bylo po slavnostním aktu promočním. Julius poděkoval "oběma svým maminkám" za jejich lásku a péči a děkoval též bývalému svému vychovateli, který byl již několik let samostatným advokátem.

Julii přivínil přede všemi účastníky na své srdce, vděčně ji políbil ruku, k chvějící se paní Labské pak se hluboce sklonil, něžně a uctivě jí líbaje obě ruce.

"Ta stará paní je jistě matkou té mladší, ale, poněvadž sama neměla ani bratra, ani syna a přece by ráda, aby její rodné jméno nezaniklo, dala si svého vnuka připsat na otcovo jméno, jehož také sama užívá —" řekl kdosi komusi tak "jemně", že to kdekdo mohl slyšet. Avšak Julii, která se doposud všechna krčila do sebe, ta cizí domněnka potěšila tak, že si volně oddychla.

"Děkuji ti, Pane Bože, za Tvou milost, že mě tu nepokládají za padlou ženu, ani mé dítě za člověka, kterého vlastní otec zapřel už v mém lůně —" modlila se vděčně.

Nyní konečně užila zase víc Julia, neboť on teď, když už se nemusel učit, přijížděl neděli jak neděli domů. Z Prahy měl drahou jen hodinu cesty, a ostatek jezdil na kole, jež si zpravidla ponechával u otce svého přítele. — u přednosta železniční stanice ve Skřivanech. Potom si kteréhosi dne paní Labská vzpomněla, že by "synovi", jak ho časem nazývala, mohla koupiti pěkné auto, "aby mohl jezdit domů denně. Připadalo jí, že špatně vypadá, a domnívala se, že jeho bledý, trochu přepadlý obličej zavinila jen pražská strava.

"V Praze vaří i smaží všechno většinou jenom na umělém omastku, jenž přece není daleko tak vý-

živný, jako naše české máslo, nebo sádlo z poctivého českého prasetka. A k čemu máš potom z takové stravy vypadat?" horlila.

Když se Julius usmíval, mrzela se:

"Ty se, Julečku, směješ, ale pověz sám poctivě: jedl jsi už někdy někde jinde tak dobré smažené řízky, nebo kotlety jako doma? A co špenátek? Vypadá to i v pěkné restauraci, aby mě Pán Bůh netrestal, jako koláč z trávy. Co na tom, že špenát doma připravovaný nemá takové krásné zelené barvy? Ale ta chuť, chlapče, ta chuť! Je na másle dušený, a po každé do něho dáme několik vajíček a hustou, kyselou smetanou. A co smažený kapříček s dobrou, hedvábnou kaší? Julečku, kdybys chtěl tvrdit, že v pražských restauracích také umějí připravit dobrou hedvábnou kaši, tedy bys vědomě lhal! I když ji dobře rozmíchají, že v ní nezůstanou brambory v hručkách, tedy jistě do ní nedají ani smetanu, ani máslo. A husičky nebo kuřátka? Hm! Co jedině v Praze dobře umějí, že se jim v tom nikdo nikde nevyrovná, jest uzenina. To už můj nebožtík otec, blahé paměti, říkával, — že sjezdil hodný kus Evropy, ale nad pražskou uzeninu, hlavně šunku, a nad sklenici plzeňského piva že není v celém světě! A pak moučníky! My, venkovské kuchařky a cukrářky, nedovedeme připravit moučníky tak vzhledně, jako pražští cukráři. Ale proč? Proto, že dáváme do nich poctivé máslo, a to je trochu těžké. Hlavně se to týká máslových trubiček. Jinak se našim buchtíčkám, koláčům, vdolečkům, omeletkám všeho druhu a jinému pečivu nevyrovná výrobek ani nejlepšího pekařství. A co zavařenina? Panečku! My si připravíme zavařeninky z pěkného ovoce, které nám vydrží třeba několik let, kdežto v továrnách zpracují s nedozrálým ovocem, padavčaty, řepou, mrkví, a když necháš lahvičku takové marmelády den otevřenu, kysne a chytá se jí plíseň. A vůbec — konec řeči! Poohlédneš se po známých, kteří mají auta, naučíš se jezdit a trochu se zacvičíš v zámečnictví, nebo

jak se tomu říká, abys rozuměl trochu věci, kdyby tě potkala nehoda, a potom si vybereš autíčko podle chuti. Vždyť my s Julinkou se chceme také trochu podívat do světa! Doposavad jsme se my staraly o tebe, teď se musíš zase ty trochu starat o nás, svoje mámy! Vid', moje malá?" usmívala se na Julii, která se na ni dívala závojem slz.

A tak se tedy doktor Julius Pavlas-Labský učil jezdit autem, v prázdných chvílích zašel i do správkárny aut, aby se naučil při drobných nehodách sám si pomoci, a poté mu paní Labská koupila krásný, důkladný vůz. Od té doby jezdil denně na noc do Skřivan a ráno do Prahy, a neděli jak neděli, i za nepříznivého počasí, si všichni tři vyjížděli trochu do světa. Paní Labská všechna osvěžila, když si mohla pohodlně prohlédnout rozličná půvabná místa, zejména lázeňská, a Julie se naučila od syna jezdit a rozumět autu. — Po dlouhých letech smutku a trampot se cítila šťastna.

Kteréhosi dne paní Labská obdržela ke svému velikému překvapení telegrafickou depeši od — inženýra Černického! Prosil ji, aby mu popřála na čas přistřeší, a žádal hned odpověď na kterousi pohraniční stanici. —

Paní Labská mu ovšem odpověděla kladně, a ještě týž den k večeru Černický oznámil, že přijede do Skřivan zítra dopoledním vlakem.

"Nech tu pro zítřek auto a jed' do Prahy vlakem, aby Julinka mohla Miloše s dráhy odvézt!" požádala stará paní Julia, když přijel domů.

I čekala Julie skutečně nazítří autem u nádraží na Miloše. Byla velmi zvědavá, zdali ho pozná, — neboť byl u paní Labské jen jedinkrát, a od té doby uplynulo již devatenáct let. Tehdy byl u paní Labské návštěvou před svým odjezdem do Argentiny, z níž se sice vrátil, ale brzy potom ho firma poslala zase někam do Jugoslaviie, odkudž se musel horempádem vrátit při vypuknutí války.

"Tak veselý, jaký byl tehdy, — sotva již bude!" myslila si, vzpo-

mínajíc jeho hlaholivého smíchu, když mu paní Labská po večeri vykládala karty. Vzpomněla též na to, jak ji ten večer bylo teskno v duši — jak byla zoufalá, kam dá svoje dítě, když je v nebezpečení, kdyby je dále nechala u Kolinské, že mu její muž vezme víru v Boha. — A jak tehdy Černický vytušil její stesk, jak podotkl, že mu doma říkali "dítě dojmů", poněvadž mu i cizí žal "padal na nervy" —

Z dum ji potom vytrhlo pronikavé pískání vlaku, jenž, uvolňující svou rychlost, vjížděl do stanice. I vyskočila rychle z auta, zamkla je a spěchala na nástupiště, kde vlak právě stanul. V té chvíli zavál od severu ostrý vítr, jenž rázem začal z komínu lokomotivy srážet všechny dým, takže neveliké nástupiště bylo ve mžiku naplněno šedým, dusivým mrakem. Odkudsi se ozvalo několik jadrných smíchů z mladých hrdel, ale seve-
rák nepřestal vanout a také kouř si z toho ze všeho, jak se zdálo, nic nedělal a čmoudil vesele dále. Kol Julie proběhl poté hlouček mladých lidíček, hned nato zabouchlo několik dveří železničních vozů, ozvaly se hlučné údery jakýchsi těžkých předmětů, jež železniční zřizenci shodili s nákladních vozů na perron, potom zavzněla trubka vlakvedoucího, lokomotiva pronikavě vypískla a vlak se konečně hnul.

Julie se snažila proniknout zrakem kouř, zvolna se traticí, a po chvíli skutečně zahlédla několik opozdivších se cestujících, kteří patrně čekali, až vlak odjede a dým se ztratí. Popošla jim v ústřety s napětím pátrajíc, zdali Černický opravdu přijel, — a kdo z hloučku opozdílů by jim mohl býti, když v tom kolem ní namáhavě prošel jakýsi muž s děckem. Valně si ho ani nepovšimla, pátrajíc po ostatních lidech, on však se před ní náhle zastavil. Oddálil od úst kapesník, jimž si patrně chránil dychadla od protivného čmoudu, a tiše se tázal:

"Slečna Pavlasova?"

Julie sebou trhla a pohlédla na něho s velkým překvapením.

"Jsem Černický!" představil se jí s drobnou úklonou hlavy. Nebyla s to, aby promluvila, kdežto její oči si ho stále prohlížely, aby se pak náhle svezly na drobné, zamračené děvčátko, jež se ho drželo za kabát.

"To je moje dceruška Angela!" řekl na vysvětlenou vida, že si Julie dítě prohlíží. Poté se, zakrývajíc si kapesníkem nanovo ústa proti kouři, zeptal trochu netrpělivě. — Má-li Julie s sebou vůz.

"Já bych totiž daleko nedošel, poněvadž se mi rána stále ještě jítří —" vysvětloval, ukazuje rukou na svou pravou nohu. Poněvadž si však náhle uvědomil nepřivětivý tón své řeči, tedy se Julii v zápatí omlouval. Uvedl, že je cestou, bolestmi, nevyspaním, starostmi o dítě a konečně i svými myšlenkami tak znervosněn, že se toho sám leká, a proto že prosí, aby mu odpustila jeho netrpělivost. Teprve nyní si Julie, když jí sám upozornil na své zmrzačení, všimla bedlivěji, že Černický má od kolena dolů dřevěnou nohu. Nebyla to vlastně ani noha, nýbrž jakýsi dřevěný nástavec, — jaký za starého Rakouska nosivali chudobní vojenští vysloužilci z dřívějších válek. —

Julii vytryskly litości z očí slzy. Nedovedla jich zadržet, Černický jich patrně ani nepozoroval, neboť se byl krátce předtím obrátil k nádražnímu zřizenci, právě mimo ně jdoucímu, a podáváje mu stvrzenku na své zavazadlo, žádal ho, aby mu je vydal.

"Máme tu vůz —" podotkl.

"Aha!" řekl na to ledabyle muž, stvrzenky si ani nevšímaje, avšak spatřiv Julii, pozdravil zdvořile a hned slíbil Černickému, že vše obstará. Zatím se Julie vzpomínala: —

"Vítám vás upřímně k nám, — pane inženýře; — paní tetinka se na vás již velice těší!" zahovořila, podávajíc mu ruku. Upřímný tón jejího hlasu potěšil Černického, — který přijal její ruku a vznesl ji ke svým ústům.

"He — vy jste mne nepoznala, ale já vás hned!" ujist'oval. — A dodal: "Mezi tisíci bych vás poznal; nezměnila jste se, — krásná

paní —"

Julie mu neodpověděla — nebyla s to, ale podávala ruku děvčátku, chtějíc je vésti. Dítě se však podívalo nenávisťně na ni, trhlo pohrdavě ramínkem a přešlo na druhou stranu Černického. Když došli zvolna před nádraží, zřizeneč připevňoval již kufr dozadu na auto. Julie, otevřevši dvířka, zvala Černického dovnitř a šla poté zaplatit železničáři za jeho příspěvi.

"Kdo je to?" zeptal se zvědavě muž.

"Inženýr Černický! Ale teď k němu nechod'te, pane Králíčku!" žádala ho Julie.

"Hej — Pepíku! Tys mě také nepoznal, vid'? Pojd' mi pomoci do vozu, starý kamaráde!" zvolal vtom Černický.

"Však ani ty mne bys, pane inženýře, sám nepoznal!" odvětil Králíček, spěchaje Černickému pomoci do auta.

"Ach, ano — to ta válka nás tak zřídila!" vzdychl Černický, — podáváje ruku železničáři a dívá se mu do obličeje, jehož levá polovina byla jako by stažena k jedné straně.

"Tak pojd' si sednout, Angelko!" zvala Julie dítě, které zíralo udiveně na vůz, v němž začalo hrkat, —

"Angela, subito!" ("Andělo, — honem!") pobídl Černický břitce holčičku, jež ihned poslušně přiskočila.

"Tady se podívej, Pepíčku! To si vezu z Itálie za výslužku —", ušklíbl se téměř zoufale Černický; dítě však přes to pohladil, když je byl k sobě přitáhl do vozu.

"Jedeme, pane Králíčku! Pozor!" zvolala Julie, zpozorovavši, že přikvapili k vozu nevitani zvědavci. Přes to se však ještě obrátila k Černickému a vidouc, že by ho jeho poměrně slabý kabát nechránil valně od zimy, vzala silnou pokrývku a zabalila ji jeho i Angeliny nohy. Teprve potom jeli.

Brána vily byla dokořán otevřena, a starý Berka stál u ní s čepicí v ruce a skláněl hlavu, aby zahlédl Černického. A za chvíli zahnul již auto elegantním obloukem po vlhké pěšině k postranní-

mu vchodu do vily, kde stála už paní Kubátová.

"Vítejte nám!" volala usměvavě, avšak ruka k němu vztažená jí rázem klesla, když zpozorovala inženýrovo zmrzačení.

Ačkoli pak se paní Labská upřímně těšila na Miloše, přece se jím nijak nepotěšila, a když odešel do svého pokoje, aby si trochu odpočinul po cestě a umytím se osvěžil, seděla sklesle v lenošce a dumala. Pohled na něho rval téměř její soucitné srdce. Jak hltavě jedli on i jeho dítě! S jakou rozkoší si zapálil po obědě doutník, jichž krabici mu Julie podala, a jaký byl vůbec změněn — jiný, úplně jiný než býval jindy!

Chťel ji vypravovat hned, jak přijeli, o svých osudech a zážitcích, avšak ona to nepřipustila, — vybidnuvši ho, aby si raději odpovídal — na povídání že je dosti času zítra, pozítří, za měsíc, za rok, —

"Tak dlouho bych tě přece nemohl obtěžovat —" namítl nesměle. A poprosil ji:

"Jenom nakrátko mě tu nech, — než si spořádám své věci a než si najdu živobytí. Jenom na čas, než se zotavím a než budu zase vědět, že jsem člověk —"

"Kde máš ženu?" ptala se ho potom znenadáni paní Labská; — když však zrudl a byl všecek zmaten, mávla pouze rukou. "A tak ať tedy přijde také!"

Miloš však rychle prohlásil, že za ním matka jeho dítěte nepříjde. Paní Labská si nepovšimla, že neřekl "má žena", avšak Julie to postřehla hned, a v řadrech jako by jí bylo cosi zajásalo. V zápětí se však pokárala:

"Co se o to starám? Co je mi do toho? Mně by přece nepřidala práce — naopak byla by nucena sama se starat o své dítě, které jinak připadne na obtíž mně. Milostivá se o ně přece sama nebude starat; to není jako s Julečkem, v němž viděla své vlastně dítě. — Miloš, jak je vidět, holčičku nezhyčkáva, a paní Kubátová se ani o Julečku nestarala, ačkoli ho měla velmi ráda. Tedy, když Miloš nebude mít ženu, budu já musít zastávat Anděličinu matku. —"

A vida, tu sedí, chudinka, a jako vyjevena se dívá na koláče. Jistě má zálsuk ještě na jeden —"

Když však Julie vzala koláč s taliře, pocukrovala jej a podávala Anděle, dítě ji odstrčilo ruku a nenávisťně si ji změřilo. Julie zbledla a téměř ji zamrazilo, když si všimla bodavých, zlých očí dítěte, které se na ni drze dívalo.

"Proč mě to dítě nenávidí?" — zesmutněla, ale chránila se dáti najevo, že si všimla nevraživosti dcerky Černického. Jistě by dítě pokáral, a ono je, chudinka, beztoho jako zakřiknuté — nikdo se o ně nestará a je mu dlouhá chvíle. — Vždyť, drobeček malý, mluví jistě jen italsky, a tedy ani neví, o čem kdo hovoří, když nerozumí. —

Náhle si vzpomněla, že by mohla zkusit, zdali se s holčičkou domluví. Před lety se učila též italsky, a třeba neměla příležitost s někým hovořit, přece se naučila tolik, že může čísti bez slovníku. Podívala se na děvčátko, zdali se tváří ještě tak nepřátelsky, a tu si všimla, že si dítě vybírá na míse očima z koláčů, jež byly s několika druhy pomazánky. Snažíc se dodatí své italštině hodně libozvučnosti, otázala se Anděly:

"Jaký koláč bys tedy raději: s jablky, se švestkami, s tvarohem, či s mákem? Nebo ráda rybízovou marmeládu? Řekni, podám ti jej."

Dítě pohlédlo překvapeně na ni, po jeho úzkém, snědém obličejí se mihl drobný úsměv, jenž je naráz učinil hezcím, leč — neodpověděla jí.

"Ona je němá!" — řekl náhle Černický česky. — Paní Labská vzkřikla úžasem, a Juliina tvář se bolestně zkřivila. Julie rychle vstala a chtěla holčičku vzít soucitně do náruče, ale, když se k ní šýbla, malá cizinka rychle zvedla pěstičku a udeřila jí přímo do obličejí. V zápětí vytryskla Julii z nosu krev, ale přes to Černickému — když chtěl Andělu bít, zadržela ruku.

"Nebijte ji, pane inženýre — ona je chudinka, jistě se jí stýská po domově, po mamince. — Nikdo to s ní asi tak neumí, jako mamin —"

"Po nikom se jí nestýská!" vykřikl drsně Černický, — nedav v rozčilení Julii domluvit. "Je to malý netvor, který za to nemůže, že je na světě, ale kdyby moje vzdechy bylo možno vážit, jistě by už byly těžší než váha jejího těla!"

Začal mluvití rozhorleně, — ale skončil bolestně. Dítě se za jeho řeči téměř schoulilo do sebe; nerozumělo ji, tušilo však, že otec mluví o něm. Ale přes to se dívalo před sebe vzpurně, z čehož bylo zřejmo, že svého činu ani dost málo nelituje.

Po svačině paní Labská nutila Miloše, aby si alespoň na chvíli opět lehl, on však odmítl s díkem její pobídku, řka, že je přec nutno, aby nastinil, třeba zatím jen stručně, jak se mu vedlo za války. Později bude o tom vyprávět podrobněji, nyní se obmezí jenom na hlavní body.

Poněvadž Julie poznala, že chce začít hned, zdvihla se a s úklonou odcházela z pokoje. Paní Labská vztáhla po ní mlčky ruku, a Černický ji pobídl, aby jen zůstala. Není prý v jeho životě nic, zač by se musil stydět, a, i kdyby byl něco zavinil, tedy by se k tomu přiznal i před ní. Není mu přece cizí —

"Vždyť jste jako by dcera mé tety!" zvolal na konec.

"Ano, to je pravda!" potvrdila paní Labská. "Je mi bližší, než bys mohl tušit. O tom ti povím později. Nemám před ní žádných tajností. A poněvadž nyní budeme delší čas žiti pohromadě, je nutno, aby ona věděla všechno o tobě, a ty zas o ní. Ted' povídej nejprve ty, potom její historku povím ja."

Černický tedy chvílemi klidně, chvílemi rozechvěně vyprávěl o svém životě.

VII.

Hned na začátku války Miloš Černický byl raněn a po čase, aniž se mu dostalo přiměřené dovolené na zotavenou, hned zase znovu poslán do válečného území. To věděli všichni. — Nezvěděli však, že jim psával, ani že byl později znovu raněn a posléze s mnoha svými druhy dopraven do kterési maďarské nemocnice, když byli hromadně onemocněli úplavi-

cí. Potom ho hnali zase do války; na italské frontě byl opět raněn a ocitl se v zajetí na Sardinii.

Co všechno se s ním dalo, nevěděl, snad byl zachvácen jakýmsi podivným stavem duševním, za něhož se však pohyboval a dělal vše, co mu přikázali. Později, — když ho ten stav přešel, vypravoval mu kterýsi spoluzajatec — byl také inženýrem, byl však asi o pět let starší než Černický a jmenoval se Kalaš — že všichni měli zprvu dojem, jako by ho byl kdosi hypnotisoval. Pohyboval se, pracoval, jedl, pil, ale vše s takovým divným vzezřením, jako by byl duchem nepřítomen. Přišlo jim, jako by naslouchal a čekal na cosi, co má přijít z dále. Teprve, když se dověděli, že byl raněn do hlavy, porozuměli jemu i jeho nemotě. — Poslechl pokaždé na slovo dozorcových rozkazů, sám však nemluvil, a zdálo se jako by též neslyšel. Dali mu jméno "němý", a on tomu zvykl.

Zpočátku zajatci byli rozděleni ve skupiny, a v těch pracovali u rozličných hospodářů hlavně na polích, na vinicích a při dobytku. Nadřeli se, pravda, dost a dost, ale zato se dosyta najedli, takže se od útrap brzy zotavili. Domořodí lidé s nimi též pěkně zacházeli, nebyli na ně zlí, a ženy se s nimi dokonce rády bavily.

Později část zajatců byla na vyšší rozkaz poslána jinam, do dolů; část jich ovšem zůstala i nadále při hospodářství, a mezi těmi byl i Černický. Kalaše poslali do dolů — prý proto, jak s lišáckým úsměvem podotkl, že nebyl hezký; Černického si však oblíbila prý mladá vdova, příbuzná jejich dosavadního hospodáře, a proto si ho vymohli pro sebe.

Za čas však i ti, kdož pracovali při hospodářství, byli posláni do dolů, což si zprvu nedovedli vysvětlit. Později však přišli na to, že je Italové chtěli ještě více oddělit od světa, aby k nim nedolétly zprávy o tom, jak to ve světě vypadá. Dozorci jejich byli lidé hrubí, drsní, s inteligentnějším obyvatelstvem pak zajatci vůbec nepřicházeli do styku; pro ně byla jen práce a zase práce, jež byla

velice namáhavá. Mnoho zajatců zemřelo malárií, jež tam bývala epidemická, takže byly na čas zavřeny i doly.

Avšak Černickému, který byl jednak dobré výživy, jednak silné tělesné soustavy, malarie, jak se zdálo, přispěla. Snad to byly právě horečky, jež oprostily jeho mysl od mátoch, mezi kterými se jeho duše zmitala. Někým však zůstal i nadále, ale zato se již dovedl dobře dorozumět, neboť jeho inteligence přestálou duševní nemocí nijak neutrpěla.

Posléze se i naši zajatci v odlehlé končině dověděli, že se válka schyluje ke konci, a že budou moci brzo jít domů. Všichni se z toho radovali, jen Černický byl zaražen, neboť si tím živěji uvědomil svoji bidu. Bylo mu hůře, než když byl jeho duch zatemněn. Budoucnost se mu zdála černou propastí, do které vůbec nezasvitne ani paprsek Božího slunka; — zdála se mu poušť, ve které se divnými vichry rozvláče moře písku, aby se stalo hrobem tomu, kdo se v něm ocitne. —

Konečně přišla chvíle osvobození. Ale, když se Černický též chystal odejít se svými druhy, — objevila se znenadání jakási žena, jež si na něho osobovala právo. — Odmítal ji, všichni zajatci však — a měli ho přece rádi — potvrzovali, že ta žena má pravdu.

"Chodil jsi s ní, vodil ses s ní a líbal jsi ji. Viděli jsme všichni, co pro ni znamenáš, a jestliže říká, že dítě, které povila, je tvoje, tedy jistě nelže — vždyť si žádného jiného muže ani nevšímla!" tvrdili.

Černický byl na vahách, nevěda, co počítí. Má jít domů s ostatními, či zůstat? Kdyby zde zůstal, obživí se prací rukou svých; kdyby šel domů — jak ho matka a sestra přivítají, když se vrátí tak zbídačelý, a k tomu se ženou, — která je cizinka bez vzdělání, bez krásy, bez ušlechtilosti? Vždyť neumí ani číst, ani psát! A co řeknou tomu ubohému tvorů, který prý jest jeho dítětem? Jediná známka nasvědčující tomu, že by děcko mohlo býtí krev jeho krve, jest — jeho němota!

Ano, to drobné, nehezké stvo-

ření jest němé jako on. —

Rozhodl se tedy, že zde zůstane. Zde mu lidé již zvykli, a nebude nikomu na obtíž, neboť si na živobytí vydělá. Ale doma? Spravedlivý Bože! Co by si doma počal? V Praze a vůbec v Čechách bude dosti zdatných lidí, takže nebudou čekat na něho, něměho ubožáka, aby mu řekli: "Pane Černický, — máme pro vás dobré místo!"

O svém rozhodnutí napsal ihned Kalašovi, kterého též požádal, aby pátral po jeho matce a sestře a napsal mu, až se doví, co je s nimi.

Kalaš slíbil a svůj slib také splnil. Jen žel, že jeho zprávy nebyly příznivé. Paní Černická byla již mrtva, a Milošova sestra se provdala — do Německa. —

Zůstal tedy na Sardinii, a vrátil se s Marietou a jejím nevzhledným děckem do jejího domova, — šel s ní k jejímu strýci-hospodáři, u něhož pracoval jako zajatec. — Žil potom u něho jako prostý dělník životem člověka nekultivovaného. —

"Společensky i mravně jsem velikým chudákem!" říkal si, a mráz jej obcházel, kdykoli myslil na budoucnost.

Jeho nejmilejší procházka vedla k moři. Tam stával a díval se se zanícením, jak v dálce splývá obzor s mořem; ten pohled užil mu hrud' steskem a strachem. Bývalo mu, jako by se dusil, jako by měl zahynouti nedostatkem vzduchu, světla a pohybu. A přece pod jeho nohama hučelo moře, vzdouvalo se a vzpínalo jako divoký, zpěnný oř; vlna s vysokým hřbetem hnala se za vlnou, zdvihala se hrozivě a spěla blíž a blíž, až se prudce roztříštila o břeh. Vzduchem vály větry, čechrajíce jeho dlouhé vlasy, poletovalo ptactvo, nad pobřežím křičely mořské vlaštovky, svádějice spolu boje, a na to na všechno zářilo se sytě modré oblohy slunce a vysílalo k němu své teplé paprsky.

(Pokračování.)

"A když jste, obžalovaný, dal žalobci ránu, on upadl a nevstal." "Vstal, pane rado, druhého dne ráno."

Svatý Methoděj.

Před 1051 roky, dne 6. dubna 885, zemřel veliký apoštol Slovanů, sv. Methoděj, na posvátném Velehradě, kdež byl jeho stoliční kostel zasvěcený Blahoslavené Panně Marii.

Čím pro bývalou veleříši římskou byli svatí apoštolové Petr a Pavel, tím byli pro veškeré Slovanstvo svatí Cyrill a Methoděj. Proto bylo velmi vhodné umístění sousoší ssv. Petra a Pavla na straně evangelní a ssv. Cyrilla a Methoděje na straně epištolní v basilice velehradské, při vchodu do nádherného presbytáře u mohutných pilířů, jako by tím bylo řečeno, že prostřednictvím těch apoštolů dostali jsme se k oltáři, na němž trůní Syn Boží v Nejsvětější Svátosti Oltářní.

Po smrti sv. Cyrilla, jenž umíraje dojemně žádal svého bratra Methoděje: "Neopouštěj, bratře, Moravanů dobrých," vrátil se sv. Methoděj zpět na Moravu, byv papežem Hadriánem II. vysvěcen na arcibiskupa Srémského v Panonii. (Sv. Cyrill zemřel ve Věčném Městě Římě dne 14. února 869.) Ač byl sv. Methoděj Sv. Otcem vysvěcen na arcibiskupa, ač slovanské bohoslužby týmž papežem byly dovoleny a schváleny, přece jen byl sv. Methoděj odvěkými nepřáteli Slovanů, násilnými Němci, krutě pronásledován. Na své zpáteční cestě z Říma jako arcibiskup byl v Panonii návodem německých bavorských biskupů jat a jako zločinec v poutech odvezen ku dvoru krále Ludvíka Němce, kde jej soudil a odsoudil roku 871. metropolita salepurský Adalvin, že prý se neprávem vetřel do území jeho, a poručil je uvrhnout do žaláře. Při soudu šlehl sv. Methoděje jízdeckým bičem přes tvář zmíněný Adalvin a ve vězení sužován byl hladem a zimou, neboť děrou ve zdi sypal se na hlavu našeho světce v zimě sněh.

Sv. Otec Hadrián, dovědév se o tomto utrpení sv. Methoděje, ohrozil biskupu Adalvinovi a

ostatním biskupům nejhroznější klatbou, nepropustí-li ihned jeho arcibiskupa Methoděje na svobodu. Tímto zákrokem samého papežského legáta Pavla, vrácena svoboda sv. Methoději a tento se vrátil do říše Svatoplukovy. Po té sv. Methoděj rozvinul svou blahodárnou činnost v Čechách i v Polsku, což vidouce jeho nepřátelé, znova jej v Římě osočili.

Papež Jan VIII. obeslal jej r. 879 znova do Říma, kdež na jevo vyšla jeho nevinnost a pravověrnost, byl znova povýšen na stoličného moravského arcibiskupa a přidán mu byl biskup Wiching za suffragana se sídlem v Nitře, a písmo a liturgie slovanská znova Sv. Otcem schváleny roku 880. pro celé Slovanstvo.

Když pak nepřítelů a závist' nepřátel, jejichž hlavou byl nehojný a nevděčný Wiching, nepominula, tu papež Jan VIII. potěšil sv. Trpitele listem roku 881. ujišťuje ho svou přízní. Až do roku 885 pak sv. Methoděj jako horlivý apoštol a misionář mezi Slovaný pracoval a rozšiřoval království Boží na zemi, za což se mu dostalo koruny věčné slávy.

Jubileum 1050leté úmrtí sv. Methoděje mělo se slavit loni, ale pro celostátní katol. sjezd v čsl. republice, oslavy tyto byly přeloženy na letošní rok 1936. — Svatí Cyrille a Methoději, orodujte za své duchovní slovanské děti i zde v cizím světě roztroušené, které ku svému Bohu prosebně volají: "Dědictví otců, zachovej nám Pane!" H. D.

Tisková kancelář jubilejních oslav cyrilometodějských - Velehrad.

O jubilejních slavnostech a o chystané sběrací akci na opravu basiliky byl v minulých dnech informován rektorem důstp. A. Kolářkem z Velehradu také ministerský předseda dr. Hodža a ministr školství dr. Franke. — Předseda vlády projevil o věc velký zájem a vyslovil se po-

chvalně o připravovaných akcích.

Nová kniha o Velehradě a jeho duchovních dějinách vyjde ještě letos před hlavními cyrilometodějskými oslavami. Pracuje o ní známý odborník a životopisec Stojanův, olomoucký univ. profesor dr. Fr. Cínek.

Velká pout' žen bude se konat 17. května. Bude to letos první stavovská pout', a proto se očekává, že bude opravdu manifestační. Ženy zajisté velkou účastí dokáží, jak jest jim drahý Velehrad a cyrilometodějské dědictví.

Pro pracovníky a řečníky bude vydána v nejbližších dnech informační brožurka o Velehradě, která bude dobrou pomůckou pro přednášky. Dopíšte si o ní do kanceláře oslav na Velehradě.

Výstava cyrilometodějských památek na Velehradě se již připravuje. Výstavní výbor prosí, aby se přihlásili ti, kteří mají nějaké památky a na výstavu je zapůjčili. Upozorněte také, kdo takové památky má, abychom se na něho mohli obrátiti s prosbou o zapůjčení.

Papežský ústav sv. Cyrilla a Methoděje pro slovanské misie na Velehradě, který vychovává budoucí apoštoly pro Rusko, přijme pro příští školní rok 1936-7 schopné hochy do I. třídy gymnasiální. Přihlášky podejte do 15. května.

Program oslavy výročí úmrtí sv. Methoděje. O půl 8 hodině ranní ve Starém Městě sraz poutníků, kteří přijedou anebo přijdou se strany uh.-hradištské. Ze St. Města vyjde průvod za doprovodu hudby tak, aby byl asi o půl 9. hodině u sochy Božího Syna. Až tam vyjdou průvodu vstříc Velehradčané s poutníky, kteří přišli na Velehrad s jiných stran. Odtud pak půjdou všichni společně v manifestačním průvodu do basiliky, kde o 9. hodině začnou slavné bohoslužby. Kázání bude míti univ. prof. dr. Fr. Cínek z Olomouce, pontifikální mši sv. J. E. msgre Jan Stavěl, světící biskup

z Olomouce. O 13. hod. odpoč. bude pout' ukončena slavným požehnáním.

Pro ubytování na Velehradě platí tyto ceny: Samostatný pokoj 10 Kč, za ubytování s postelí Kč 5, při hromadném ubytování na slavnících Kč 2 za osobu, při jiném hromadném, krytém ubytování Kč 1 za osobu.

Papežský nuncius msgr. Saverio Ritter přijede na Velehrad 17. května. Toho dne koná se velká pout' žen. Kardinál dr. K. Kašpar přijede ku hlavním slavnostem dne 5. července. S ním přijede velmi početná výprava poutníků z Prahy a středních Čech. Dne 6. července navštíví poutníci Svatý Kopeček u Olomouce.

O té velikonoční slavnosti v Moskvě.

Z Moskvy se poslaly prostřednictvím židovsko-bolševické agentury zprávy do celého světa o tom,

že byly v Moskvě chrámy přeplněny věřícími.

Na 60,000 osob se prý účastnilo velikonočních obřadů ve všech 28 kostelích města.

Věřící se prý nemohli vměstnati do chrámů a shromáždili se kolem atd.

Všecko toto psaní je vypočetno na klamání zvláště ciziny. Je to pot'ouchlé referování, aby se zdálo, že v Moskvě a vůbec v Rusku je to po stránce vyznání křesťanského náboženství přímo neuvěřitelně ideální. A zatím!

V Moskvě žije přes 2 miliony lidí, a my se z Moskvy dovídáme, že bylo na velikonočních pobožnostech "ohromné" číslo věřících — 60 tisíc lidí! — Co dělalo těch 1,940,000 lidí v Moskvě?

Dejme tomu, že židů, nedospělých dětí a nevěrců je tam jeden milion. Kde bylo těch 940,000 věřících? A to se cpe z Moskvy do duší i katolickým čtenářům v Americe, kteří o tom ve svých novinách s nadšením čtou.

Ó, přeslavný sv. Josefe, následovníku Ježíše Krista, k Tobě spínáme své ruce a povznášíme svá srdce, abychom si vyprosili Tvé přímlyvy u Nejsvětějšího Srdce Ježíšova, bychom mohli dosáhnout všech prostředků a milostí, jichž potřebujeme pro své duševní i tělesné blaho, zvláště pak prosíme za milost' št'astné hodinky smrti a za zvláštní vyslyšení, za něž právě prosíme. (Zde se uvede osobní přání.)

(Přejete-li si výtisky noveny, z které je tato modlitbička vyňata, česky neb anglicky, zašlete poštovné na adresu:

Sisters of Incarnate Word
c-o "Česká Žena"
1611 S. 11th St. St. Louis, Mo.

Těch pak 60 tisíc věřících a zvědavců se tísnilo ve všech 28 moskevských chrámech. — Ve všech 28 chrámech!! Ano, ze čtyř set (400) chrámů moskevských zbylo jich jenom 28! Ty ostatní chrámy buď byly zbořeny, nebo jsou v nich dnes obrázková divadla, protináboženská musea, zábavní a taneční síně, v nichž se hýří a páchají neřesti.

Zde v Americe je ruská bolševická propaganda již jako rakovina rozlezlá, že ti zpravodajové z Moskvy mohou si dělat ze zdejšího lidu šašky a blázny.

K těmto zprávám pak se ještě přidalo něco, co zvláště zajímá Američany a co má ukázat, jak se v Rusku labužnický papá. — Telegrafovalo se z té Matičky Moskvy: "Po obřadech se věřící vrátili domů, by se nasnídali. Měli připravena zvláštní vybraná jídla: Výtečnou šunku (snad pražskou?), paštiky, jakési znamenitě chutnající jídlo "kulič" a velikonoční chleby." (Měl ten zpravodaj ještě dodat, že o velikonočních celá Moskva pojídala ruský kaviár, různě upravená masa se saláty a majonésami a zapíjela vše šampaňským a

plzeňským a ku konci se pil čaj s jamajským rumem a kouřily se jemné doutníky atd. Když už lhát, tak už at' to za to stojí!)

Cizinci (ruský lid tedy nikoli!) letos o velikonočních prý mohli si koupit čokoládové zajíčky a cukrová velikonoční vajíčka, která byla již ve velkém množství vystavena v cukrářských a delikatesních obchodech hned před svátky.

Zpravodaj ten nezapomněl ani na moskevské dámy a píše o nich, že jejich toalety byly skvostné, jaké nebyly dříve k spatření! Co to byly za dámy, to se nepovídá. Ale byly to jistě bolševické ženy a židovky.

A tak vy, milí Američánkové, vidíte, jak je to vše velkolepé v té bolševické Moskvě. Toho ani vy nemáte v New Yorku, v Chicagu nebo v St. Louisu! 60 tisíc věřících v 28 chrámech ve dvoumilionovém městě, a toho výborného jídla! Hotový bolševický ráj, ale jen — na papíře! Tak to umí namalovat jen lživý bolševický satan a zdejší nemyšlicí lid mu jde na lep!

V Rusku zatím je stále křesťanské náboženství zuřivě pro-

následováno; kněžstvo je vězněno, na Sibíř na těžkou práci posíláno, kde hladem a trýzní hyne, jak jsme o tom mnohokrát přinášeli hodnověrné zprávy od ruských lidí a posledně od spisovatelky Dr. M. Sadovské. V Rusku není bolševický ráj, ale je tam otrocká mučirna, je tam nyní zavedena robota, je tam pravé peklo. Jen ti, kdož vládnu žijí velkopanský a na ty se o hladu do úpadu dře nešťastný křesťanský ruský, bratrský národ.

H. D.

Ž. N. Dunajovská:

DIAMANTY.

Z večera do ulice žena hledí,
kde sněhové vločky letí;
k té čarokrásné zimní pohádce
přispěl mráz, ten krutý vládce.

Dál od domu—lampa svítí,
vizte, po zemi se něco třpytí,
ne - není to přec klam,
tot' září sem—tam drahokam.

Žena spěchá, "démanty" sbírá,
v ruce je klade a pevně svírá;
hrst jedinou si přeje mítí —
již nebude pláč chudých znítí.

Co bídý v tom velkém městě
s ní nádhery v stejné cestě,
však nechce vidět nářek—hlad,
v cárech zmořené děcko stát.

V té myšlence kráčí žena dále,
tam vidí lepší, větší neustále;
"démantů" dlaň plná byla brzy,
ty nouzi zaženou, usuší slzy.

Ruka pálí, jež drahokamy drží,
nic platno, za ně peníze strží;
těm nejbídnějším to bude, —
možná - i na ty druhé zbude.

Jak krásné musí býti v dlani,
ach - bol hlavu k nádrům sklání,
neb když v ruku žena pohlédla,
jen lesk vodních kapek zahlédla.

Domu tiše, zklamaně ted' kráčí,
slza sněhem její stopu značí;
Bože, zde rodiš útrpnosti sítě,
kde nelze odpomoci bídě, zimě?

Ten neslyší nuzných nařikání,
kdo pravé "démanty" nosí,
schrání,
taká bytost by snadno vyplnila,
o čem ženy nepatrné, duše snila.

DOPISY.**NEWBURGH, N. Y.**

Ctění redakce i milé čtenářstvo! — Zase po dlouhé době přicházím mezi Vás, nebo už je tomu dost dlouho co jsem nepsala, ale nutí mě k tomu moje předplatné. Tak ctění redakce posílám předplatné za sebe i maminku, a odpust'te, že jsem se tento rok tak opozdila. V zimě se mně nechtělo z domu vyjít, neb jsme tu měli moc sněhu. Tolik jsem se ho nahazovala až mě záda bolela; s károu jsme ven nemohli nebo ve městě to bylo strašné. Na některých ulicích bylo jen pro jednu káru odhánané, a když jely dvě proti sobě, tak to bylo strašné vyhýbat. Ale už není po sněhu ani památky, už i kvítka některá kvetou, ale včera byl v noci velký mráz, takže i voda byla asi dva palce zamrzlá. Šla jsem se první dívat jestli i kvítka nezmrzla, ale ne. Co nevidět tu budeme mít svátky velikonoční, na které se skoro každý těší. Zajisté každý bude mít něco nového, obzvláště mladí se těší a zvláště děvčata, že je chlapi přijdou vyšlehat. — Ve starém kraji chodí chlapi v neděli skoro ráno, a děvčata jim dávají krásně škrábaná vajíčka. Ještě si pamatuji když je domu donesl můj bratr, tak jedno bylo krásnější jak druhé. To už je tam zvyk čili památka. Jak se všeci máte? Zajisté dobře i zle, to už je tak na tom světě.

Romány jsou moc hezké. Jsem zvědavá jak dopadne román "Z českého zákoutí." Všecky jsou moc pěkné. Myslím, že pro dnešek už jsem toho dosti naškrabala, až podruhé více. Ještě všem čtenářům i ctění redakci vše nejlepší k svátkům velikonočním přeje

Vaše Vlast'ovička.

AUSTIN, TEXAS.

Ctění redakce České Ženy! — Prosím za prominutí, že tak pozdě přicházím s mým předplatným. — Ani sama nevím kolik čísel už mám dopředu, a tak už to dále nejde. Povídám si: Ráda čteš Marino, tak plat! Ano ráda čtu. — Českou Ženu si předplatím dokud

budu živa; to je čtení pro nás ženy katolické, staré matky, tím se potěšíme, časem si i zapláčeme, — zvláště když píší některé čtenářky o našem milém starém kraji. Nejprve si přehlednu dopisy jestli některá čtenářka nepíše od Strážnice, z těch milých našich vesniček. Těch je velice málo, ač je nás tu tak moc. Z mnoha osad se uveřejní co je tam nového. Naši krajané z vesnice Sudoměřic jistě víte, že v té naší milé vesnici mají také už nový kostel. Už dva roky stojí, a také byl okraden. Kalichy byly sebrány. Velebná Svátost rozházena a pošlapána kolem oltáře. Kalichy našli u Moravy ve křovi rozbíté. Našly je ženy, které sbíraly dřevo na pálení, až za rok. Milí krajné a krajanky, už to tam moc jináč vypadá jak před 20 lety, už bych tam ani netrefila, co je tam všecko nové. Víc jak půl dědiny je nových domů až po nádraží vystavených. Ti, kteří tam pojedou na léto, se tam budou těšit, to bude moje rodina z Endicott. Můj synovec Jan Sochor povede moc lidu až do Břeclavy. Je jednatelem mnoho přeplavních společností, už moc lidí skrze jeho kancelář odeslal i sem přijelo. — Kdo by chtěl jet do kraje, obraťte se na jeho adresu, on rád obslouží každého. Časem se lidé ptají kdo by jel do kraje, kdyby měl známé. Adresa na něj je: Jan M. Sochor, 1600 Green St., Endicott, N. Y.

Srdečné pozdravy zasilám celé čtenářské obci až za moře. Sestro, proč mně nepíšete? Nic o vás nevím, jak se tam všeci máte. Tak s Bohem, mějte se dobře.

M. G.

Přidavkem k dopisu zasilám malou modlitbičku k sv. Antonínku. Moc se o něm píše, že tam byli lidé na pouti, ale o modlitbičce žádný ze ctěných čtenářů ani píseň nepíše. Já se zato o tu krátkou modlitbičku moc zajímám, tak ji napíši. Ta zní:

K Ježíši láskou svatou plápolalo čisté srdce tvé, odměnu vzals přebohatou, On ti zjevil dětství své. Šťastnějším byls nad Anděly, jenž Ho vidí tváří tvář na zemi, tvé oči zřely jej a jeho božskou zář. Nyní svatý Antonín v rajske řiši

přebýváš, dejž, až zemská pout' pomine, at' nás kolem sebe máš.

Vídeň, Rakousko.

Ctění redakce České Ženy a milé čtenářky a čtenáři! — Přicházím mezi Vás, ale s obavou nepůjde-li lístek do koše. Českou Ženu odbírám druhý rok, ale několik roků jsem si ji vypůjčovala. Nemůžeme se jí nikdy dočkat, velice se nám líbí jak povídky tak dopisy. Když jsem četla dopis z Vrbetic, můj muž měl velkou radost, že je to z jeho kraje. On je z Mirošova u Val. Klobouk. Máme tři hochy; nejstarší chodí do české školy, ten vždy hledá dopis z Vídně. Jsou-li zde nějakí čtenáři, nechť se též nechají vidět a napíší něco do té milé Ženušky.

Se srdečným pozdravem,

Marie Onderka.

Píseň "Touha po Pánu Ježíši."
(Zasílá čtenářka z Racine, Wis.)

Kde mám hledat Ježíše, jehož jsem ztratila? Kdo ví, pověz a netaj, hřešit jsem přestala.

Volat budu po lesích: Kde jsi kvítku vonný? Nade všecko milější, duši dáváš vůni.

Byť bych život ztratila, jen když tebe najdu, neb se ve dne i v noci spokojit nemohu.

Oko nebeské slunce, pověz kde Ho vidíš? Před tebou se neskryje Spasitel můj Ježíš.

Hvězdy mně již netaj, viděti mně dejte, o mém Pánu Ježíši rychle mi oznamte.

Já svou mysl nikterak spokojit nemohu, pokud Krista Ježíše smutná nenaleznu.

Lod' svou pustím na moře, k Němu chci plaviti; na veliké potoky nebudu nic dbáti.

Ještě půjdu tam na pout' na horu kalvářskou, budu hledat Ježíše vždy hořící láskou.

Pověz aspoň, ty kříži, kam se děl Pán Ježíš, který byl ukřižován, trpěl mnoho příliš.

Na klín Panny Marie s kříže jest Pán složen, v plátno bílé obvinut, do hrobu položen.

Jak ten hlas uslyšela Maří Magdalena, vonné masti koupila, k hrobu pospíchala.

Čtěla rány pomazat milého

Ježíše, Anděl se jí tu ozval: Vstal jest Pán zajisté!

Teprv žalost' veliká jest jí nastávala, když milého Ježíše v hrobě nenalezla.

Kěž mám křídla orlice, vznesla bych se vzhůru, pod oblaky nebeské ptáti se andělů.

Neplač a nenaříkej Maří Magdaleno, v způsobu zahradníka Pán se jí zjevuje.

Když mám tebe, všecko mám, nespustím se tebe, o Ježíši, choti můj zůstanu u tebe. Amen.

CLEVELAND, O.

Vznešení hrdinové práce.

Bylo to dne 31. května r. 1892, když vyšli jsme po skončeném odpoledním vyučování z budovy reálného a vyššího gymnasia v Příbrami, samý žert a smích. Byla to radost, že jsme již venku z dusné třídy, byla to radost, že májové slunečko tak krásně svítí. Rozcházeli jsme se různými směry; — nejvíce nás šlo podél školy měšťanské proti pivovaru na náměstí. Sotva jsme vykročili z úzké uličky, — zarazil nás nezvyklý vzhled jindy tak tichého příbramského náměstí. Všude stály hloučky lidu a největší před horním ředitelstvím. Něco se asi stalo. — Zrychlili jsme krok, připojili se k nejbližšímu shluku, abychom zvěděli zvláštní příhodu. — Zarazili jsme se udiveně, když zaslechli jsme staršího havíře, který trhavými slovy vykládal, že na Březových Horách hoří šachty, že je tam zle. A co havíři? Ti zůstali všichni v šachtách; snad se zachrání.

Tato zpráva rozlétla se jako blesk celým krajem, nejdříve do Příbrami a potom i do vůkolních vesnic, budíc všude domněnku, že hoří na šachtách povrchní stavby. Veliká hrůza však zachvátila celý příbramský kraj, když bylo jisto, že povrchové stavby stříbrných dolů na Březových Horách jsou ohněm nedotčeny, že práce na povrchu byla zastavena, a že hrozný požár vznikl v tisícimetrové hloubce na Mariánské šachtě. Zprvu mnohý nemohl ani uvěřit, že by mohlo hořet ve stříbrných dolech; v uhelných ano; nikdo ne-

tušil, jaký zármutek dolehne na celý kraj, co pláče a nářku bude v hornických rodinách.

Zhoubný požár našel dosti potravu v dřevěném důlním trámoví, šířil se nezadržitelně všemi prostory a jeho čpavý a dusivý dým, obsahující jedovatý plyn kysličník uhelnatý, vnikal spojovacími štolami do všech Březohorských dolů. Vražděný plyn plížil se věčnou tmou jako zákeřný vrah tiše, neznatelně, aby zahubil životy 319 havířů. V první chvíli horníci neuvědomili si strašné nebezpečí a později pak nestačili se již zachránit útekem, bránili se dusivému a jedovatému kouří ovazováním úst a nosu, rozháněním dýmu kroužením svlečenými kytlemi, ale neubránili se — podlehl. Tato příbramská katastrofa ze dne 31. května r. 1892 vzbudila svojí velikostí ohlas v celém světě a těžce dolehla na náš kraj, který truchlil nad 319 mrtvými mučedníky práce. — Málo bylo domů, ze kterých by nebyl slyšán pláč a nářek nad nenadálou ztrátou otce živitele nebo syna. Truchlili jsme všichni, i když jsme nikoho neztratili, vždyť jsme je mnohé znali osobně, stýkali se s nimi, žili s nimi v přátelství a dělili se s nimi o denní starosti životní.

Zvony vyzváněly smutně hrany, cesta na hřbitovy byla bolestná, plná horkých slz, pravá křížová cesta. Ještě dnes zní mi prostá, truchlivá píseň v hlavě, kterou zpívali při hromadných pohřbech na Březohorském hřbitově.

Nad mrtvými našimi
přáteli milými
rač se, Kriste, smilovat,
odpusť jim viny.
Kriste pro umučení,
pro své svaté rány
dej jim slavné vzkříšení,
smiluj se nad námi!

Železné jehlanovitě pomníky na hřbitovech v Příbrami a na Březových Horách budou po staletí připomínati smrt 319 mučedníků práce.

Kromě těchto kovových pomníků zůstaly však i památky živého slova, které budou věčně mluvit o čistotě, ušlechtilosti a vznešenosti

povah našich havířů. O jaká je to dnes velká vzácnost. Jsou to dvě poslední vůle dvou havířů kamarádů, Františka Soukupa a Františka Lišky, v nichž oba prokázali nezměrnou velikost citu, lásky, poctivosti a víry v Boha.

František Soukup a František Liška pracovali společně ve hloubce 800 metrů v postranní chodbě. Když ucítili otravné plyny, otevřeli větrací zařízení. Později příběhlo k nim asi 30 jiných horníků. Větrací stroj pojednou přestal pracovat a smrt tiše a jistě se blížila. Všichni se udusili. Oba kamarádi František Soukup a František Liška uvědomili si celý život, všechnu životní krásu, životní smysl, cíl i svoji odpovědnost jak před lidmi tak i před Bohem.

Při matném světle kahánce popsalí tuhé desky od dynamitových krabic, slovy prostými, ale tím účinnějšími a působivějšími. Promlouvali ku svým milým ženám, drahým dětem i k přátelům. Chystali se k odchodu z tohoto světa vznešeně i pokorně s vědomím ve věčnost nesmrtelné duše, která odejde k Bohu, Pánu všehomíra.

Čtème a vžijme se v poslední chvíle našich havířů.

František Soukup napsal takto:

Prosím Vás pro Boha, kdo naleznete to poslední psaní, odevzdejte je mé milované manželce. Jsou to poslední slova, v kterých se loučím s dětmi a prosím je, aby se za mě modlily, aby Bůh má provinění odpustil, aby na Boha nikdy nezapomínaly, tak jako já při poslední hodině. Přišli jsme k dílu, začali jsme dělat, tu přiběhli sem lidé, kteří pravili, že se nemohou nahoru dostatí odtud. Šli jsme a pokoušeli jsme se dostatí nahoru, nebylo však možno. Čekali jsme na pomoc z větrných trubek, což by nás snad bylo zachránilo, ale nebyla nám poskytnuta. Pokud jsme mohli také jsme se modlili a pomáhali si. Když jsme zeslábli, tak jsme padali jeden po druhém do hlubokého spánku věčnosti.

Prosím Vás pro Boha, dejte těch pár řádků mé manželce, jsou to poslední má slova k ní, neoslyšte mne a dejte ji to, prosím Vás pro

Boha. S Bohem, s Bohem, drahá manželko, přichází hodina, chvílka mého spánku. S Bohem i mé drahé děti, jak se s Vámi loučím smutně, s Bohem přátelé.

S Bohem všechny manželky nás všech, kteří jsme tady zahynuli. — Drahá manželko, poslední slova s velkou úzkostí píšu, hlava mne bolí, duch oslabuje, věčnost se blíží. Velmi bolestně se s Vámi loučím a prosím Vás, modlete se za mne, že já pro ten vezdejší život snad jsem ztratil život věčný. — Prosím Vás modlete se za mne. S Bohem, s Bohem! Všecko skládám na tebe, drahá manželko, odevzdávám ti děti i všecko, starej se o ně tak jako já. S Bohem, vy všichni přátelé, modlete se za mě, tu almužnu co máš, o tom víš. — Dlužen nejsem nikde nic, jen Bartošovi 40 krejcarů a u nás za nějaký litr piva, víc nikde nic.

František Soukup.

František Liška napsal:

Moje drahá manželko a moje drahá matka, jak se s Vámi loučím, jak jsem na Vás vzpomínal, když jsem věděl, že život neuhájím. Tak dlouho jsme si pomáhali, svlékli jsme blůzu a dělali si vítr. Bylo 6. hodin, ještě nebylo zle, ale byli jsme blízko ortu, a pone náhlu šel za námi kouř a ten dunst — očekávali jsme pomoc.

Abych tě upozornil na dluh, co jsem na Horách já ti potvrzuji: — Věna bratr asi 50 zlatých, Kláber (žid) asi 10 zlatých, Krčilek (hostinský) asi 8 zlatých, Horky (řezník) 4 zlaté, Volfovi 55 krejcarů. Co se týká domácí záležitosti, dělej jak se ti líbí, nemohu ti nijak radit. Co se týká dluhu knihovního, to ti není nic platno psát, to se dozvíš, ale Emanovi dej, jak s tebou vyjedná, poněvadž mi půjčoval a pořádek jsme nedělali. — Moje drahé děti, já se s vámi loučím i se všemi přáteli. Jestli jsem vám komu ublížil, odpusťte mi! — Když jsem to napsal tak jsme se modlili. S Bohem!

František Liška.

— — —
Nehynoucí čest a věčná paměť budiž Příbramským havířům. — Zdař Bůh!

Arezem.

"BILÁ PANÍ."

(Vzpomínka na milovanou tetičku pí. Z. Josefovou. — Napsala Z. N. Dunajovská.)

K Výmyslicím po silnici děvčátka tři — hošík běží, který hrdě předvoj vede, nejmenší z nich stačí stěží.

Utíkejte, — rozkazuje vůdce, "Bílá Paní" tamhle jde, ona běře malé děti, at' nás tady nenajde!

Dítky honem běží v před, maličká však nemůže, křičí, pláče, och — ach — kdo ji jenom pomůže.

Silnicí se zdvihá prach, jak prchají uděšené děti; slyš, — nejmenší volá: "kde jsi mami — teti?"

Dítky dále se silnice sběhly dolů na luka; dívěnka zůstala zpět, srdéčko jí strachem puká.

Tam do zadu se otáčí kde ta "Paní Zakletá", byt' utekly děti druhé, po děvčátku jistě veta.

Přece ještě dostihlo k úzké luční cestičce, a zde přímo vlétlo — v náruč drahé tetičce.

V objetí se tulí její uhoněné lidské ptáče a za chvíli znovu zas

kolem vesele si skáče. Ale Rudouš "vůdce" dostal, prý se jako koník plaší, v rozpustilé náladě rád, sestřenky, že zlobí, straší.

Skutečně — nebylo pravda, že šla "Paní Bílá", to jen žena z města v bílých šatech — byla.

— — —

WOODBURN, ORE.

Černoušek mučedníkem Nejsvětější Svátosti Oltární.

Z dob pronásledování křesťanů v Římě vypravuje se pěkná legenda. V římských vězeních úpělo mnoho zajatých křesťanů, kteří měli zemřít mučednickou

smrti. Radostně byli odhodlani jíti na smrt, ale toužili jen po nebeském pokrmu, který by je posílil v posledním boji. Ještě jednou, naposledy chtěli přijati Pána Ježíše ve svatém přijímání. Ale kdo jim Jej má přinést? Všude číhají nepřátelé a vydají na smrt každého, o kom zvědí, že je křesťan. Tu hlásí se 10-letý hoch, a prosí úpěnlivě, aby směl zajatým křesťanům přinést poslední útěchu. Bylo mu vyhověno. Svaté hostie byly zabaleny do lněného šátečku a tak je nesl skryty ulicemi římskými. Jeho způsobné chování, nebeská radost, značící se v jeho obličejí, ruce, položené křížem na prsou, vzbudily pozornost skupiny pohanských hochů. Chtěli mu vzít jeho poklad, ale nemohli. Srazil ho k zemi, tloukli a šlapali na něho, ale malý mučedník bránil zoufale svůj poklad. Tu šel právě kolem křesťanský voják, ten odehnal útočníky, a odnesl umírajícího hochu zpět ke knězi. Ten nalezl sv. hostie neporušené, ale chlapec podleh poranění, a tak položil svůj život za Krista.

Následování Krista.

Ne ránu za ránu a za políček krev,

za slovo nepravdy ne doživotní hněv.

Za úhoz kamenem ne ránu vrátit holi.

nevíš, zda více jej než tebe nezabolí.

Zub za zub vyrazit, a oko za oko,

jen to-li touha tvá, pak klesneš hluboko.

Bůh soudcem našim je a bude soudit vin.

On jinak pohlíží na Tvůj i jiných čin.

A Jeho pomsta jest i Jeho odplata.

Běda však každému z nás, kdo pěstil hněv a nenávisť, kdo přál bližnímu zmar, jen sobě pro radost.

Pán Ježíš za nás všechny hříšné hroznou smrt na kříži podstoupil, aby nás před soudcem v nebesích,

od věčného trestu po smrti vykoupil.

A když soudce k soudci sedne, vše co tajno zřejmě shledne; v knize všecko psáno bude co kdo zlého činil, či skutky dobré.

Z modlitby čerpáme sílu ve chvíli zkoušek a utrpení. Čerpáme však i sílu k dobrému. Bohužel, mnozí lidé a dobří katolíci nedovedou snášet kříže, které na ně Bůh sešle. Všude, kudy chodí, o tom mluví a ještě to zveličují, ba i vlpp. s tím obtěžují a s nimi se radí co by měli dělat. Na koho si v jejich mstě zajdou, na toho jsou pak všichni, ať už jim ten člověk ublíží nebo ne. Ostatně kdo má zdravý rozum musí uznati, že jedná hloupě ten, kdo posuzuje bližního slepě, aniž by se o pravdě přesvědčil, nebo z něčeho návodu nebo klepu. Špatná žena nebo muž, když jeden druhého slabé stránky staví všem na odiv. Přece jsme všichni chybuji a máme milovat své bližní a jim odpouštět. Pán Ježíš za nás všechny zemřel, a odpustil svým katům i lotru na kříži a hříšné Maři Magdaleně. — Kam by to vedlo, kdyby Bůh se měl tak hněvat jako lidé, to by se málokdo dostal do nebe. Ale Bůh je spravedlivý a sesílá na nás kříže, aby nás zkoušel, a proto se máme v modlitbě utíkat k Bohu o sílu, abychom své kříže snáze unesli. U lidí ještě nikdo nedošel útěchy, ale posměchu, neb my lidé jsme křehké nádoby, spíše uvěříme špatnému než dobrému, a lidem působí radost cizí neštěstí. — Není snad člověka na světě, který by neměl nějaké trápení. Jen v trápení známe cenu modlitby, utíkáme se k Bohu a v Něj doufáme. Kdyby každému šlo vše jak by si přál, to bychom zapomeli na Boha, na smrt, i na věčnost. Utrpení nás utvrzuje v tom, že bez vůle Boží jsme pouhé nic.

V České Ženě, studentky z Akademii Naši Milé Paní, Omaha, Neb., vypisovaly jak konají rozličné dobré skutky v době postní. Neměli bychom i my (dospělí) z nich vzít příklad a udělat Pánu Ježíši též nějakou radost za hroz-

nou smrt, kterou pro nás z lásky podstoupil? On řekl: Miluj svého bližního jako sebe samého. — nemohli bychom též udělat z lásky k Němu dobrý skutek a vyhnat nenávisť ze svých srdcí, kterou chováme k svým bližním? Už sice není doba postní, ale na dobré skutky není nikdy pozdě. Nesudme tedy, abychom nebyli souzeni, a naučme se odpouštět, aby nám též Bůh odpustil.

S pozdravem na všechny čtoucí přátele i nepřátele.

Anna S. Trnáček.

("Katolik" se žádá o laskavé otisknutí.)

Vyznamenaný český katolický žák.

JOSEF DOSTÁL,

syn zesnulého pana Stanislava Dostála, jenž do své smrti farmařil blíže Little Turkey, Iowa, chodí do vyšší česko-katol. školy "Rudolfinum" v Protivině, Iowa, kdež obdržel první cenu v závodě všech žáků v arcidiecési dubuqueské, kteří měli vypracovat stat' o venkovském životě. O tomto závodě napsal katol. anglický časopis "The Witness" dne 9. dubna 1936. toto:

"Žák v Protivině a žákyně ve Stacyville, Iowa, vítězi v písemné školní práci. "Marie Virginia Smithova, žá-

kyňe dvanácté třídy ve škole "Visitation" v Stacyville a Josef Dostál, žák šesté třídy ve vyšší škole "Rudolfinum" v Protivíně, Iowa, dosáhli vítězství v závodě v písemné práci, jenž se koná každý rok pod protektorátem Dubuque Archdioecesan Bureau of the National Catholic Rural Life Conference.

Jejich práce budou dodány k písemným závodům, jež jsou uspořádány v celé Americe a jež obesílají nejen všechny osadní katol. školy, ale i obecné.

Odměny arcidiecévního závodu jsou překrásné, zlaté, zvláště k tomu účelu shotovené medaile, které budou ku konci školního roku v červnu slavnostně těmto dvěma vítězům odevzdány. Žák Jos. Dostál je synovec důst. p. Václava Dostála a Dra Hynka Dostála, katol. redaktora v St. Louisu.

Vyznamenání toto je nejen ctí těch pilných a nadaných žáků, ale i škol, v nichž se učí a především tamních ctihodných Sester-učitelek.

Účelem těchto závodů je, aby byl seznán duševní rozhled dětí, aby byl na jevo dán rozdíl mezi názory žáků na venkově různých amerických států a závody tyto jsou celostátní nejen škol katolických, ale i veřejných."

Až sem časopis "The Witness". Oběma vítězům blahopřejeme a máme radost z toho, že český katol. osiřelý hoch je jedním z vítězů.

Zakryjte si nos a ústa, když kýcháte a kašlete!

Kdyby si každý člověk zakryl nos a ústa při kýhání a kašli, méně lidí dostávalo by rýmu a méně lidí by stonalo a umíralo zápalem plic. Různé důkazy nasvědčují tomu, že "obyčejná rýma" je přenášena vzduchem a že se tedy nákaza šíří vinou bezohledných lidí, kteří kýchají a kašlou ve vlacích a tramvajových vozech, v biographech, v divadlech a v jiných veřejných místech, aniž by se namáhali přikrýtí si nos a ústa. Zdraví lidé

kolem nich vdechují nakažlivé bacily a za pár dní na to "dostávají" rýmu.

Nerazprašujte bacily!

Kdyby bacily obyčejné rýmy byly lékařům známy a mohly se dáti v laboratoři izolovati jako bacily jiných chorob, pak by mohla lékařská věda naléztí nějaký způsob — možná pomocí vaccinace — jak této nepříjemné a často i nebezpečné nákaze předejiti. Lékařům se však až dosud nepodařilo tyto bacily objeviti a nemohou proto vypracovati žádného preventivního zákroku. — Prozatím záleží hlavně na nás, abychom se snažili šíření se nákazy brániti, hlavně tím, že nebudeme rozstříkovati bacily do vzduchu. Z toho důvodu máme si vždy zakrýti šátkem ústa i nos při kašlání a kýhání. Přijde snad den, kdy většina lidí bude ta kohleduplná, že potom tu zbývající bezohlednou menšinu bude možno trestati pokutami a donutiti ji, aby se zmíněnými pravidly řídila.

Když dostanete rýmu, ulehnete do postele a zavolejte lékaře. Straňte se ostatních členů rodiny, hlavně však dětí a nemluvnat. Naprostý klid, nejlépe v posteli, zbaví vás při lékařském dozoru rýmy v několika krátkých dnech. Isolací zamezí se šíření se rýmy v rodině, hlavně mezi dětmi, pro něž je rýma vždy nebezpečná.

Rýma je nemoc vážná.

Obyčejná rýma je nemocí mnohem vážnější, než se většina lidí domnívá. "Přechození" rýmy nebývá vždy pro pacienta tou nejlepším věcí. Opatrnost je skutečně matkou moudrosti, když se jedná o rýmu.

Především ale nezapomínejte zakrýti si nos a ústa, když kýcháte a kašlete.

Národní hospodářství. "Táto, co je to kapitál a práce?" — "Ty nevíš, kluku hloupá? Tak poslouchej: Vypůjčím-li si od někoho tisíc dolarů, je to kapitál. Práce pak je, když je chce ode mne dostat věřitel zpět."

TROCHU VÍC LASKY.

Chtěla jsem dříve psát, ale návštěva mé praneteře mne zdržela. Četla jsem články dpp. Maršálka, A. Rašky, Klobouka a Svozila, a souhlasím, že je to nekatolické zlehčovat radiové kompresy co prodává p. Bernard Stříž, B. 712, San Antonio, Tex., jejichž léčivost a neškodnost byla tolika čestnými lidmi jak též tito dpp. píší, nade vší pochybnosti dokázána. Já je užívám půl druhého roku, a Bohu díky, nemohu si naříkat, neb ted' mohu svoji domácnost a zahrádku spravovat. V 74-tém roce nemohu přilít mnoho očekávat, ale budu užívat kompresy až do smrti. — I kdyby mi nebyly pomohly, neodvážila bych se je zlehčovat, neb pomáhají jiným. Ku př. pi. Anna Fabiánová si dlouho stěžovala na velké bolesti žaludku. Dávala jsem ji denně vodu k pití co v ní mám radiový kámen od p. Stříže, a za nedlouho bolesti docela přestaly, a jak si ted' libuje. Je to hřích pomlouvat a zlehčovat své bližní a dobré věci, čímž se zabrání že by i jiným pomohly, kdyby si je nebyť toho zlehčování koupili. Přejme dobro všem a zametějme raději před vlastním prahem, místo zlehčování čestných lidí a dobrých věcí. P. Stříž je v našem okolí znám aspoň 12 let co muž čestný, a dobří lidé si ho zde váží a ctí. Já ho znám a on mne též, a přeji mu by mnoho kompres prodal. — Mají velkou léčivost. Vždyť jsem četla doporučení též jiných kněží a katol. klášterů, o jejichž pravdivosti nelze pochybovat; zlehčování kompres je nedůstojné, a pro tak čestné doporučovatele urážlivé. Mrs. Matilda Kafka, Hallettsville, Texas.

Praktický. "Tady je těch 50 centů, co jste ztratil." — "Ale já jsem ztratil celý pulák, synáčku." — "Já jsem jej hned rozměnil, abyste mi mohl něco dát."

Řekli si to. Pohádali se dva známí. Prvý muž, holohlavý: "Vy jste hlupák, pane." Druhý muž: "Myslím, že je lépe býti hloupým než holohlavým. Nikdo to aspoň na první pohled nevidí."

Z nedělního odpoledne. A tak sedí starý Weizmann se svým synkem v neděli odpoledne doma. Paní Weizmannová je na návštěvě u přítelkyně, a tu povídá náhle malý Weizmann: "Tat'ko!" — "Co chceš?" — "Tat'ko, prosím tě, pojďme do biografu!" "Nu, bud'si, když maminka může chodit po návštěvách, proč bychom my nemohli zase jít do kina? Jenomže, Moric, máš špinavý krk a tak s tebou nepůjdu! Běž do kuchyně a nejprve si ho rádně vydrbl!" — Povídá Moric: "Eh, tat'ko, nechod'me do toho biografu!" — "Zbláznil jsi se, kluku hloupý? Nejprve tam chceš jít, potom zase ne... A proč tam vlastně nechceš jít?" "Víš, tat'ko, když si musím nejdrive umýt krk, a potom jít do kina, kde třeba v neděli nedostanete ani lístky, tak pak nakonec tam zůstanu u pokladny stát — s čistým krkem!"

Doslovně. Dva polští židé jeli společně do Tarnova. Šmekeles (probouzeje Pikelesa): "Ty, Pikelesi, Jeiteles tě pozdravuje!" Pikeles (zlostně): "No to je hezké od něho!" — Šmekeles (probudí ho opět): "Ty — ani neposloucháš, mám ti vyřídít pozdrav od Jeitelesa." — Pikeles: "Aj, vždyť už jsi mi to vyřídil." — Šmekeles (probouzeje Pikelesa po páté): "Slyšel jsi, Pikelesi, přináším ti pozdrav od Jeitelesa." Pikeles (zuřivě): "Je vidět, že nemáš rozum, vždyť to už poslouchám po páté!" Šmekeles: "Jeiteles ale povídal, abych tě pozdravoval tisíckrát."

Zlatá Žíla

Zbavte se útrap a strastí jež toto zkeřné zlo způsobuje, používáním HEMROCOLU, jenž svou utišující a hojící působivostí má za účel, aby bolesti a nepříjemné pocity neodkladně zastavil a další vývin zlaté žíly znemožňoval. — Proč trpíte když jest Vám umožněno používání tohoto vyzkoušeného prostředku v soukromí doma, bez nepříjemností, ztráty času a velkých výloh? — Objednejte si HEMROCOL prostřednictvím vašeho lékárníka, anebo zašlete 66c přímo nám, pro trubici HEMROCOLU, a cínovým příkládačem a obdržíte vše s podrobným návodem k používání obratem poštou.

ZDARMA! V tom případě že byste si přál je předem zkusit, napište nám a zašleme Vám HEMROCOL bezplatně na zkoušku. Pište na: Manford Co., 3996 Laclede (Dept. 67), St. Louis, Mo.

Nedal se. Učitel: "Pověz nám, Cingilo, když ti tvoje maminka dá tři koruny a tatínek čtyři koruny, kolik budeš mít celkem?" Cingila: "Prosím, devět korun." Učitel: "Ale dávej pozor! Od maminky tři koruny, od tatínka čtyři koruny, kolik budeš mít?" Cingila: "Prosím, devět korun!" Učitel zoufale: "Jak to, že devět? Tři a čtyři je přece sedm a ne devět!" Cingila: "Prosím, ano, ale kdybych dostal od maminky čtyři koruny a od tatínka tři, tak to bude devět, protože já už dvě koruny mám!"

Má přednost. "Ty jsi osel," řekl rozzlobeně Jirka bratrovi. "Ty jsi ještě větší, — ten největší, jaký kdy byl," řve Ferdík. "Tíse, tíse, chlapci," napomíná je dědeček, "nesmíte zapomínat že jsem tady také já."

Nepřišel z rovnováhy. Pana Morice Kaesedufta přepadl lupič namířil revolver a zvolal: "Bud' mi dáte rychle sto šilinků, nebo jste synem smrti." Přepadený: "Nestašilo by padesát? Já už jsem beztak na polovic mrtev."

Pro Katolické Spolky

Zhotovujeme prapory, korouhve, odznaky, kovové pečete a máme na skladě všecky jiné spolkové potřeby. Držíme zlaté křížky a knoflíky všech katolických Jednot.

Jeden zlatý křížek neb knoflík.....95c
Jeden tucet, po.....85c
Dva tucty, po.....80c
Kulaté žrob zlaté knoflíky K.D. po 48c

MARIE VESELY,

2418 So. Central Park Ave.

Hawthorne Sta.

Chicago, Ill.

Šťastný otec. "Víš, že jsem otcem?" — "Chlapec?" — "Ne." — "Tedy dívka?" — "Ne." — "Co tedy?" — "Dva chlapci."

Vždy stejný. Paní profesorka: "Ale muži, rozevři přece deštník, vždyť zmoknu!" Manžel: "Ale odpusť, má milá, myslil jsem, že jsem ho zapomněl doma!"

Nemoci měchýře,

bíže při močení, pálení a řezání, časté nucení na moč, hlavně v noci, zvláště u starších lidí, bolesti v zádech, revmatismus zmírňte a odstraňte použitím našich léků.

České Herbarium,
MISHICOT, WISCONSIN

Pravá česká povídla

švestková, ananasová, malinová a meruňková.

(Prune, Pineapple, Raspberry and Apricot Jams.)

Máme tyto ve kvartových sklenicích. Tucet sklenic v krabici, která váží 36 liber za \$4.50, bez dovážky.

PRO ČESKÉ HOSPODYNKY NA VENKOVĚ

zasíláme po celých Spoj. Státech za ceny mírné.

Jediná česká firma zasílající povídla a zavařeniny.

Pište si o ceník.

KOŘÍNEK'S BAKERS' SUPPLY COMPANY,

4830 W. 25th St. Cicero, Illinois
Ryze česká firma.

DAR BOŽÍ — ZDRAVÍ

Pijte před spaním zdravotní

Klášterní Čaj

z Karpatských léčivých rostlin.

Přírodní léčení závratě, vysokého tlaku krve, žaludku, ledvin, měchýře, nespavosti, jater, výrážek a revmatismu. Vrací zdraví stav těla

Cena \$1.00—6 balíčků \$5.00 vyplacené.

PATRIA TRADING CO.

5132 Broadway

Cleveland, Ohio

300 MŠÍ SVATÝCH ROČNĚ

pro slavení za živa i po smrti v Mešním Svazu, ve prospěch Afrických Mšsí! Jednou pro vždy příspěvek dvacet pět centů (nikdy není třeba obnovovat.)

Také zemědělci mohou být započti.

ST. PETER CLAVER SODALITY FOR THE AFRICAN MISSIONS
3624 W. Pine Blvd. St. Louis, Mo.

Nebezpečí umělého osvětlení.

Nadešla doba, kdy jsme nuceni nahrazovati nedostatek přirozeného světla světlem umělým.

Lidskému zraku je nejprůměrnější a nejzdravější světlo denní. Musíme tedy hledět, aby se umělé světlo co nejvíce tomu světlu blížilo.

Na dokonalém umělém osvětlení žádáme, aby světlo bylo klidné, aby se jasností a barvou co nejvíce podobalo světlu dennímu a aby neznečist'ovalo vzduch zápachem nebo kouřem.

Světlo příliš jasné může porušiti zrak právě tak jako světlo nedostatečné. Světlo musí býti umístěno vždy tak, aby osvětlovalo pracovní místo, nikoli však obličej pracujícího člověka.

Nejdokonalejší náhradou za denní světlo je světlo elektrické. Velmi dobré světlo je též plynové světlo žárové v lampách s punčoškami, ale má tu nevýhodu že při spalování svítiplynu vznikají plyny, které znečist'ují vzduch. Mnoho domácností, zejména na venkově, svítí dosud petrolejem, který také znečist'uje vzduch nepříjemně páchnoucími plyny.

Intensivní, však pro domácnost nebezpečné, je tak zvané světlo petrolejové, lihové nebo gasolinové.

Rozvod elektriny a svítiplynu i užívání petroleje a jiných hořavin přináší s sebou určité nebezpečí pro ty, kteří s těmito osvětlovacími prostředky správně nezacházejí.

Poměrně nejbezpečnější je rozvod elektriny. Je-li vedení provedeno odborně a řádně, je nebezpečí tak zvaného krátkého spojení a jeho následku, ohně, velmi nepatrné. Je nebezpečné, abychom si sami prováděli různé opravy a změny na vedení. Také je naprosto mylné se domnívati, že elektrický proud o napětí 110

až 220 voltů, který se v domácnosti rozvádí, je neškodný. Již často se stalo, že byla usmrcena osoba, která vlhkou rukou držela objímku elektrické lampy a druhou rukou uchopila nějaký jiný kovový předmět, na př. kohoutek vodovodu.

Při svícení svítiplynem je třeba veliké opatrnosti. Svítiplyn, smísen se vzduchem, dává třaskavou směs, která vybuchuje velkou silou. Nejčastější příčinou výbuchu bývá, že lidé, cítili pronikavý zápach svítiplynu, z neopatrnosti nebo z nevědomosti hledají poruchu s otevřeným světlem. Vedle výbušnosti je svítiplyn též prudce jedovatý, poněvadž obsahuje kysličník uhličitý. Otrava tímto plynem je smrtelná.

Pokud jde o petrolej, tu zavazuje si nešťěstí zpravidla člověk sám svou neopatrností a to nejčastěji tehdy, když dolévá hořící lampu nebo lije do kamen, aby rozdělal oheň. Jak často slyšíme o velikých neštěstích zaviněných tímto způsobem, a přece je tento zlozvyk stále tak rozšířen a jako by nevykořenitelným.

Stane-li se takové neštěstí, nesmíme ztráceti hlavu. Hořící šat na člověku uhasíme tak, že jej rychle pokryjeme silnou látkou, kobercem, peřinou nebo něčím podobným. Stejně můžeme uhasiti i vznikající oheň na podlaze. Výborným prostředkem k tomu je i popel, písek nebo jiná sypká, nehořlavá hmota. Nikdy nehasíme hořící tekutiny vodou!

Ještě větší nebezpečí výbuchu, než při používání petroleje, je při používání benzínu, benzolu, líhu, gasolinu a pod.

Pamatujme, že v takovýchto případech způsobilo i vzdálené použití otevřeného světla v téže místnosti velké neštěstí.

Chvála blaží, nový odběratel "České Ženy" však pomáhá!

Síla zvyku. — "Pane vrchní soudní rado, prosím uctivě o ruku vaší slečny dcery." — "Souhlasím; kdy chcete nastoupiti trest?"

Pozorný. Učitel: "Ze jste byli hodní a uměli jste, budu vám vypravovati veselé historky." — Cingila se hlásí: "A prosím, pane učiteli, máme se také smát?"

Mezi přítelkyněmi. "Můj Jiří mi řekl, že by mohl být živ jen z mých polibků." — "To jsem zvědava, z čeho budeš živa ty, až si tě vezme?"

Pokročilé mládí. "Je ti dvanáct let, Dašo, a už nosíš v kabelce pudřenku?" — "Ale kde pak, tetičko, to je přece cigártaška."

Jen po kolena. "Pomoc, pomoc! Jeden dělník spadl do bahna!" — "No snad nehoří. Jak hluboko tam spadl?" — "Až po kolena." — "No tak. Vždyť může vylézt sám." — "Nemůže. On tam spadl po hlavě."

Chťel mu vyhovět. Soudce k nepolepšitelnému zloději: "Dž jste tu zase? Víte přece, že jsem vám poslední řekl, že už si vás tu nepřeji vidět." Obžalovaný: "Ano, pane soudní rado, ale strážník mně to nechtěl věřit."

Chytrá otázka. Pan profesor potkává na ulici pána, o kterém myslí, že byl jeho žákem a ptá se ho: "Promiňte, pane, nebylo vám někdy 10 let?"

Diskretní otázka. "Pane hostinský, můžete mi laskavě říci, zdali ten číšník, u kterého jsem si před hodinou objednal řízek, dosud je ve vašich službách?..."

Zlatá mládež. Dědeček: "Ale chlapče, což tě to věčné lenošení neunavuje?" — Vnuk: "Ale ovšem, dědečku, že mne to unavuje!" — Dědeček: "Nu vidíš, a co potom děláš?" — Vnuk: "Co bych dělal? Odpočinu si!"

Jedna špatná myšlenka může způsobit celoživotní žal.